

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní humanitární a sociální práce

Bc. Jitka Roubalová, DiS.

*Motivace dobrovolníků v programu Cagliari –
salesiánský voluntariát*
Diplomová práce

vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

2013

„Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.“

V Olomouci, dne 8. 11. 2013

.....

Podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu ThLic. Michalu Umlafovi za metodické vedení mé diplomové práce, mnoho cenných rad a připomínek a jeho profesionální a zároveň lidský přístup.

Velký dík za trpělivost, motivaci a podporu patří celé mé rodině, mým kolegům a panu Josefu Vičarovi.

Děkuji také všem salesiánským dobrovolníkům, kteří pro tuto práci ochotně poskytli rozhovory.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 CHARAKTERISTIKA DOBROVOLNICTVÍ.....	8
1.1 Terminologie – dobrovolnictví, dobrovolník.....	8
1.2 Oblasti dobrovolnictví.....	10
1.3 Formy dobrovolné činnosti.....	11
1.4 Dobrovolnictví z hlediska časového vymezení.....	11
1.5 Modely dobrovolnictví.....	12
1.6 Právní úprava dobrovolnictví v České republice.....	13
1.7 Dobrovolnická služba.....	14
1.8 Vysílající a přijímající organizace.....	15
1.9 Příprava, supervize a oceňování dobrovolníků.....	15
2 MOTIVACE DOBROVOLNÍKŮ.....	18
2.1 Motivace a související pojmy.....	18
2.2 Altruismus.....	20
2.3 Přístupy zkoumající motivace dobrovolníků.....	22
2.4 Typologie motivací k dobrovolné činnosti.....	22
2.5 Nejčastější motivace dobrovolníků.....	23
2.6 Motivy dobrovolné činnosti.....	25
2.7 Udržení motivace dobrovolníků.....	26
3 PROGRAM CAGLIERO – SALESIÁNSKÝ VOLONTARIÁT.....	28
3.1 Salesiáni Dona Boska.....	28
3.2 Jan Bosko.....	28
3.3 Preventivní výchovný systém Dona Boska.....	31
3.4 Salesiánská asociace Dona Bosca, o.s.....	33
3.5 Cagliari – salesiánský voluntariát.....	34
4 VÝZKUMNÁ ČÁST.....	36
4.1 Výzkumný cíl.....	36
4.2 Výzkumná metoda.....	37
4.2.1 Polostrukturovaný rozhovor.....	37
4.2.2 Technika sběru dat.....	38
4.2.3 Výzkumný soubor.....	39

4.2.4	Analýza dat – otevřené kódování	40
4.3	Prezentace výzkumného šetření	40
4.3.1	Motivace dobrovolníků k jejich činnosti	41
4.3.2	Hodnocení přípravy k dobrovolné službě.....	46
4.3.3	Prospěšnost dobrovolné služby z pohledu dobrovolníka	49
4.3.4	Přínos salesiánského voluntariátu pro dobrovolníky.....	51
4.4	Diskuse	53
ZÁVĚR		56
Literatura.....		58
Přílohy.....		61

ÚVOD

Dobrovolnictví lze definovat jako činnost, kterou lidé vykonávají pro druhé, aniž by za to očekávali odměnu. Historické kořeny dobrovolnictví, jeho filozofická a etická východiska a zaměření mají nejbližší sociální práci (Gregorová, 2011, s. 50), není tedy překvapující, že největší procento dobrovolníků působí v organizacích sociálního zaměření. Sociální služby poskytují široké spektrum činností, kde „mohou dobrovolníci zastat mnoho užitečné práce, zejména v bezprostředním kontaktu s klientem“ Matoušek (2003, s. 61), protože přináší svou životní zkušenost a individuální přístup včetně schopnosti navazovat přátelství. Handy a Hustinx (Gregorová, 2011, s. 50) uvádí, že sociální práce vnímá dobrovolnictví jako součást každodenního života a dobrovolnictví lze považovat za jeden z nástrojů naplnění poslání sociální práce.

Jednou z forem dobrovolnictví je dlouhodobá dobrovolná služba v zahraničí. Na těchto pobytech dobrovolníci působí v organizacích, které se věnují práci s různými cílovými skupinami. Dobrovolníci vykonávají dobrovolnou službu po dobu několika měsíců i let. Ve světě pracuje každoročně přes tisíc českých dobrovolníků (Šimková, 2011, s. 65).

Motivace lidí k zapojení se do dobrovolnické činnosti se liší, jelikož jsou ovlivněny mnoha faktory jako vzdělání, sociální situace jedince či společenské postavení. Pro část dobrovolníků je cílem samotná činnost a uspokojivý pocit, který přináší. Jiní vidí v dobrovolné službě možnost získání nových zkušeností, vědomostí, pro další je dobrovolnictví zdrojem zábavy nebo je berou jako možnost navázat přátelství a kontakty. Poznat motivy lidí, které je vedou k rozhodnutí stát se dobrovolníkem považují za podstatné k ještě širšímu zapojení veřejnosti do dobrovolnické činnosti, protože jak uvádí Matulayová (2011 podle Gregorová 2011, s. 50) podpora rozvoje dobrovolnictví u obyvatel se ukazuje jako jedna z možností řešení sociálních problémů současnosti.

Osobně se znám s některými dobrovolníky, kteří působili v programu Cagliari – salesiánský voluntariát, a velmi mě zaujalo, že někteří v souvislosti s dobrovolnictvím mluví o životním stylu či rozhodnutí na celý život, být dobrovolníkem kdykoliv a kdekoliv, dávat něco dobrého ze sebe druhým. Zajímala mě tedy jejich motivace k zapojení do tohoto typu dobrovolné služby.

Hlavním cílem této diplomové práce je zjistit motivace salesiánských dobrovolníků k dobrovolné činnosti. Práce má dále dva dílčí cíle, kterými jsou zjistit,

jak dobrovolníci hodnotí přínos své služby, v místě, kde působili a zjistit osobní přínos dobrovolné služby pro dobrovolníky. Výsledky výzkumného šetření mohou být užitečné pro organizace, které se věnují přípravě dobrovolníků k zahraniční dobrovolné službě nebo jsou přijímající organizací pro zahraniční dobrovolníky, dále pro zájemce o dobrovolnou službu a samozřejmě také pro SADBA o.s., která program Cagliari – salesiánský voluntariát zastřešuje.

Diplomová práce bude rozdělena do čtyř kapitol, kdy první tři se věnují teoretickému vymezení tématu. Nejprve se budu věnovat charakteristice dobrovolnictví, vysvětlím terminologii, popíši jednotlivé oblasti dobrovolnictví, stejně jako jeho formy a modely. Uvedu specifika dobrovolné služby a její ukotvení v legislativě. V druhé kapitole se zaměřím na motivace dobrovolníků. Nejprve definuji pojem motivace a související termíny a následně popíši časté motivace a motivy spojené s dobrovolnictvím. Třetí část práce se bude zabývat salesiánským voluntariátem v jeho současném i historickém kontextu. Kapitole čtvrtá se bude věnovat výzkumnému šetření, které bude provedeno formou kvalitativního výzkumu metodou polostrukturovaných rozhovorů. Tato část popíše formu výzkumu, bude prezentovat výsledky výzkumu a diskusi nad jeho závěry. Celá práce bude shrnuta v závěru diplomové práce.

V souvislosti s programem Cagliari – salesiánský voluntariát se hovoří výlučně o dobrovolné službě. V celé práci budu proto používat termín dobrovolná činnost, dobrovolná služba, kterou Tošner a Sozanská (2002, s. 37) definují jako „vlastní výkon dobrovolné pomoci“, kdežto dobrovolnickou činnost vidí jako „aktivity spojené s organizací dobrovolnictví“. Výjimkou budou kapitoly 1.6, 1.7 a 1.8, které se věnují vymezení dobrovolnictví podle zákona, který používá pro všechny aktivity spojené s dobrovolníky označení dobrovolnická činnost, dobrovolnická služba, a proto v těchto kapitolách použiji stejnou terminologii jako zákon.

Tato nejednotnost v názvosloví spojeném s dobrovolnictvím je přinejmenším matoucí a lze jen doufat, že chystaná novelizace zákona o dobrovolnické službě přinese také sjednocení nebo větší přehlednost v terminologii.

1 CHARAKTERISTIKA DOBROVOLNICTVÍ

V první kapitole této práce se budu věnovat vymezení dobrovolnictví. Nejprve objasním pojmy dobrovolnictví a dobrovolník, popíši oblasti působení dobrovolníků a formy dobrovolné činnosti. Představím rozdělení dobrovolnictví z hlediska časového a dva hlavní modely dobrovolnictví, které se objevují v odborné literatuře. Následně se budu věnovat ukotvení dobrovolnictví v české legislativě a souvisejícími termíny. Popíši také přípravu, supervizi a oceňování dobrovolníků.

1.1 Terminologie – dobrovolnictví, dobrovolník

Dobrovolnictví je činnost, kdy lidé poskytují svůj čas, znalosti, zkušenosti a dovednosti ve prospěch druhých, bez nároku a finanční odměny (Tošner a Sozanská, 2002, s. 35). Tošner (2013) pak tuto definici rozšiřuje jako „ochotu člověka dát část svého času a sil ve prospěch potřebné organizace nebo člověka, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán přátelskými či jinými vazbami“.

Penner (Frič a Pospíšilová, 2010, s. 10) uvádí, že „dobrovolnictví je dlouhodobé, plánované a svobodně zvolené prosociální chování ve prospěch cizích osob, které se odehrává v kontextu organizace“.

Duben (1996, s. 158), vidí podstatu dobrovolnictví ve spoluúčasti jednotlivců na spontánních, soukromých a svobodně vybraných činnostech, které mají pozitivní dopady na společnost. Tyto aktivity přitom nejsou vynucovány státem nebo institucí a nejsou spojeny s finančním či jiným prospěchem.

Všeobecná deklarace o dobrovolnictví z roku 2001 charakterizuje dobrovolnou činnost jako základní stavební prvek občanské společnosti, prostřednictvím něž se uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva - touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.

Ačkoliv se pojem dobrovolnictví „vzpírá jednotné definici; jednotnému badatelskému přístupu“ Frič a Pospíšilová (2010, s. 13), lze v uvedených definicích nalézt společné prvky, kterými jsou svobodné rozhodnutí k dobrovolné činnosti, konané ve prospěch druhých lidí a bez nároku na odměnu. To dokládá také Govaart a kol. (2001, s. 163) podle kterých je dobrovolnictví spojeno se čtyřmi elementy, kterými jsou svobodná volba aktivity, zaměření na druhé, tvořivost a nenárokování finanční odměny.

Dobrovolnictví není jen jednostrannou pomocí potřebným lidem prostřednictvím práce pro pomáhající organizaci. Obohacuje také dobrovolníka, který má možnost uplatnit své vědomosti a schopnosti a zároveň se dále rozvíjet. „Dobrovolník je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která s dobrovolníky spolupracuje, a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitosti pro osobní růst dobrovolníka” Tošner a Sozanská (2005, s. 8 – 9).

Dobrovolnictví není oběť, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacením v mezilidských vztazích (Tošner a Sozanská, 2002, s. 18). Tošner také poukazuje na další pozitivní aspekt dobrovolné činnosti, když uvádí, že dobrovolnictví může být „někdy i částečné řešení problému nezaměstnanosti“ (Tošner, 2013).

Díváme-li se na celkový přínos dobrovolnické činnosti z hlediska společnosti, ukazuje se „argument, že jde pouze o levnou a nedostatečnou variantu péče oproti profesionálním službám, jako nepříliš relevantní“ Slowík (2011, s. 46).

Dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě může být dobrovolníkem fyzická osoba, starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky, nebo fyzická osoba starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu osobám, které ji potřebují, nebo v situacích popsanych v c ods. 1 písm. b) a c).

Dobrovolník nabízí svůj čas, energii, schopnosti a vědomosti ve prospěch druhých lidí či společnosti aniž by očekával odměnu a vděk. Jeho pomoc se vyznačuje samozřejmostí, spontánností (Tošner a Sozanská, 2002, s. 35) a spolehlivostí. Dobrovolník by měl být vnímán jako zodpovědný pomocník, který je schopen dostát závazkům dle domluvy.

Za velmi důležitý aspekt dobrovolnictví považují vlastní motivaci dobrovolníků, zaměstnanců i vedení organizací, protože dobrovolná pomoc nemůže a nesmí být vynucována či nařízena třetí osobou (Tošner a Sozanská, 2002, s. 41), a také nutnost respektu k potřebám klientů a charakteru služeb, které organizace poskytuje. Tošner a Sozanská (2002, s. 36) v této souvislosti uvádějí, že „svobodně a dobrovolně zvolená aktivita a pomoc jsou tím, co činí z dobrovolníka nositele procesu změn ve společnosti. Jeho tvořivá energie je silou, která pomáhá hledat a otvírat zdroje a možnosti nových řešení“.

1.2 Oblasti dobrovolnictví

Dobrovolníci působí v celé řadě různorodých organizací. Charakteristické oblasti dobrovolných aktivit (Tošner a Sozanská, 2002, s. 41 – 43) jsou vzdělávací, sportovní a volnočasové (mimoškolní) aktivity; zdravotnictví a sociální oblast (například péče o seniory nebo osoby se zdravotním postižením, pomoc lidem léčících se ze závislosti); ochrana životního prostředí a resort kultury (pořádání festivalů, rekonstrukce kulturních památek aj.); činnost humanitárních a rozvojových organizací a organizací zabývajících se ochranou lidských práv (např. pomoc při přírodních katastrofách, pomoc uprchlíkům, či obětem trestných činů); zahraniční dobrovolná služba (jedná se například o výuku jazyků, pomoc při odstraňování následků škod po katastrofách atd.).

V jednotlivých oblastech působí různé skupiny dobrovolníků (nezaměstnaní, mládež, studenti určitých oborů, senioři handicapovaní apod.). Konkrétní uplatnění dobrovolníka v samotné organizaci závisí od velikostí, zázemí a zaměření organizace, a také na zaměření a schopnostech dobrovolníka.

Z výzkumu provedeného v roce 2000 vyplynulo, že nejvíce dobrovolníků se v České republice zapojovalo v oblasti sociálních služeb, bylo to celých 37,5 %. Druhou největší skupinu, 16,9 % respondentů, tvořili dobrovolníci věnující se činnosti v oblasti sportu a rekreace. 15,4 % dobrovolníků působilo v oblasti zdraví, 13,5 % v oblasti výzkumu a vzdělávání, 12,8 % dotázaných se věnovalo kultuře a umění, 12,6 % organizování dobročinnosti a 12,4 % ekologii. Přes 8 % lidí bylo dobrovolníky v oblasti náboženství, 6,7 % respondentů se věnovalo práci v oblasti rozvoje komunity a obce. 5,5 % dotázaných se zapojilo v mezinárodních aktivitách, 5 % lidí se věnovalo ochraně práv a zájmů, v profesionálních organizacích a odborech se angažovala 4 % lidí a 1 % respondentů působilo v politické oblasti (Frič a kol., 2001, s. 63).

Výzkum MPSV z roku 2012 zjistil v České republice 862 organizací spolupracujících s dobrovolníky ve všech oblastech (zdravotní, sociální, ekologie atd.). 177 organizací se zabývá jinou oblastí než sociální (např. dobrovolnická centra), tedy 685 poskytovatelů se věnuje sociálním službám. Z těchto 177 organizací jiného zaměření spolupracuje se sociálními službami plných 84 (MPSV, 2012).

1.3 Formy dobrovolné činnosti

Dárcovství, stejně jako dobrovolnictví, vychází z filantropie, tedy dobročinnosti, pomoci sociálně slabým. Jedná se o formu pomoci prostřednictvím peněžitých či nepeněžitých darů určených přímo konkrétním lidem nebo pro účely neziskových organizací bez očekávání protihodnoty (na rozdíl od sponzorování). Tuto jednoduchou pasivní formu dobrovolné činnosti podporuje v České republice podle průzkumu humanitární organizace ADRA 53% obyvatel (ADRA, nedatováno), kteří přispívají na charitativní účely. Nejčastěji tak činí příležitostným zasláním drobnějších částek do veřejných sbírek, určených například na pomoc obětem přírodních nebo humanitárních katastrof. Sbírkový mohou mít formu pouličních sbírek (Den proti rakovině, Světluška), mediální kampaně či televizního pořadu (Pomozte dětem, Paraple, Adventní koncerty ČT). Velkou roli v tomto směru hrají masmédiá, která o sbírkách informují.

Dobrovolnictví má několik podob (Tošner a Sozanská, 2002, s. 36). Občanská a sousedská výpomoc nese znaky spontánnosti a samozřejmosti a je motivována předpokladem reciproční pomoci. Jedná o činnost prospěšnou pro rodinu, příbuzenstvo, přátele či sousedy. Tento typ dobrovolnictví je součástí každé společnosti, i když nemusí být jeho aktéry jako dobrovolnictví vnímán.

Aktivita ve prospěch sportovních a zájmových klubů, spolků, komunit aj. se nazývá dobrovolnictví vzájemně prospěšné. Základním motivem tohoto typu dobrovolnictví je příslušnost k určité zájmové skupině (členství) a aktivity vykonávané v zájmu realizace cílů dané skupiny.

Třetí oblastí je dobrovolnictví veřejně prospěšné. Tošner (2013) tento typ chápe „jako ochotu člověka dát část svého času a sil ve prospěch potřebné organizace nebo člověka, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán přátelskými či jinými vazbami“. Oproti dobrovolnictví vzájemně prospěšnému je zde dominantním motivem potřeba angažovat se, být užitečný pro své okolí a svou komunitu. Organizace jsou pak prostředím, kde je dobrovolná činnost vykonávána a to v různé délce trvání (jednorázová až dlouhodobá spolupráce).

1.4 Dobrovolnictví z hlediska časového vymezení

Jiný způsob jak můžeme vymežit dobrovolnictví je z hlediska časového. Jednorázové akce se pořádají jednou či několikrát do roka, organizace je mohou využít

k zapojení dobrovolníků, kteří nemají více času a také k získání dobrovolníků nových. Jedná se nejčastěji o sbírky, kampaně či benefiční akce.

Dlouhodobá dobrovolná pomoc probíhá opakovaně, více či méně pravidelně. Tento typ závazku je časově splnitelný pro dobrovolníka a svou četností a pravidelností přínosný pro organizaci, která se tak vyplatí investovat do přípravy na činnost, supervize nebo pojištění odpovědnosti za škody dobrovolníka.

Dalším typem dobrovolnictví je dobrovolná služba, kterou zde chápeme jako dlouhodobý a dobrovolný závazek pomáhat, jako dobrovolnictví na plný úvazek. Dobrovolná služba se nezřídka vykonává v zahraničí, a to po dobu několika měsíců až let. Vyžaduje důkladnou přípravu dobrovolníka a je zatížena nemalými náklady (Tošner a Sozanská, 2002, s. 40) spojenými s úhradou cestovného, vízy, očkovaním či pojištěním dobrovolníka.

1.5 Modely dobrovolnictví

Tošner a Sozanská uvádějí dva modely dobrovolnictví, kterými jsou Evropský – komunitní model a americký – manažerský model. Komunitní model představuje dobrovolnou činnost, která vzniká spontánně, v přátelském a přirozeném prostředí, kterým může být například církev, sportovní spolek či organizace věnující se práci s dětmi. U komunitního modelu převažují neformální vztahy dobrovolníků a pracovníků organizace. Tento model staví na osobních kontaktech a osobních domluvách (Matoušek, 2008, s. 49).

Profesionalizaci práce s dobrovolníky a využití dobrovolnických center představuje americký – manažerský model dobrovolnictví. Funkci center popisuje Tošner a Sozanská (2002, s. 38): „dobrovolnická centra vyhledávají altruisticky zaměřené občany a nabízejí jim dobrovolnictví v řadě oborů lidské činnosti i organizací“. Takováto práce již vyžaduje vedení a práci profesionálů, „kteří mají dostatek emočního citění a emoční inteligence, aby mohli úspěšně vykonávat svou pomáhající profesi“ Tošner a Sozanská (2002, s. 38). Organizace s profesionálním řízením většinou uzavírají s dobrovolníky kontrakt (Matoušek, 2008, s. 49), který upravuje práva a povinnosti obou smluvních stran.

V praxi nezřídka vznikají různé varianty smíšených modelů, obsahující prvky obou popsaných modelů (například z komunity vznikne profesionální dobrovolnické centrum), proto nelze toto rozdělení brát příliš striktně.

S rozdělením dobrovolnictví na komunitní a manažerský model souvisí formální (smluvní) a neformální klasifikace dobrovolnictví. Smluvní model charakterizuje racionalizace a formalizace pravidel formou smluv a kodexů, transparentnost a kontrolovatelnost (Frič a kol., 2001, s. 114). Matoušek (2008, s. 49) k tomuto modelu uvádí, že „dobrovolník uzavírá smlouvu s agenturou, prochází školením a supervizí a jeho činnost je hodnocena“. Neformální model se vyznačuje osobními kontakty, přátelstvím, důvěrou, intuicí či sdílenými hodnotami. Na rozdíl od formálního modelu se nevyžaduje příprava dobrovolníka, evalvace či supervize (Frič a kol., 2001, s. 114).

1.6 Právní úprava dobrovolnictví v České republice

Komplexní právní úprava dobrovolnictví v České republice se začala připravovat v roce 2001, na základě reakcí neziskových organizací, které poukazovaly na mnohé problémy spojené s dobrovolnickou praxí a otázkou jejího dalšího rozvoje. Do té doby byla dobrovolnická činnost v legislativě zmíněna například z oblasti výchovné činnosti dětí v rámci zákona č. 359/1999 Sb., v platném znění, o sociálně-právní ochraně dětí, který vymezil některé povinnosti dobrovolníků. 1. ledna 2003 vstoupil v účinnost zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), díky kterému získalo dobrovolnictví přímé uznání a podporu státu.

Tento zákon definuje klíčové pojmy jako dobrovolnická služba, dobrovolník, vysílající organizace, přijímající organizace, a náležitosti smlouvy mezi dobrovolníkem a jeho vysílající organizací, a mezi organizací vysílající a organizací přijímající. Dále vymezuje oblasti dobrovolnictví a jeho časové ohraničení, a uvádí, za jakých podmínek stát udělí akreditaci dobrovolnickým programům. Zákon tedy neupravuje dobrovolnou činnost obecně, hovoří pouze o státem podporovaném dobrovolnictví (skrže akreditované organizace) a nelze ho proto brát jako určující právní normu pro dobrovolnictví v České republice.

Ačkoliv v akreditovaných dobrovolnických programech působí tisíce dobrovolníků, je to stále ta menší část z celkového počtu lidí věnujících se dobrovolnickým aktivitám. Pro některé organizace jsou překážkou k akreditaci podmínky nastavené zákonem, administrativní zátěž akreditovaných programů, nebo skutečnost, že dobrovolník organizace nesmí být zároveň jejím členem.

U dobrovolnictví nezaměstnaných zase chybí jasné nastavení nároku na sociální dávky. Toto by mohla změnit připravovaná novelizace zákona.

1.7 Dobrovolnická služba

Dobrovolnickou službou se podle zákona 198/2002 Sb. rozumí taková činnost, při níž dobrovolník

„poskytuje pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase. Dále pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí (pro osoby uvedené výše). Dobrovolnou službou je také pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací“ Zákon 198/2002 Sb., § 2.

Z časového hlediska zákon rozlišuje dvě varianty dobrovolnické služby a to krátkodobou službu a dlouhodobou. Příkladem krátkodobých pobytů jsou tzv. workcamps, které jsou využívány především v letních měsících, kdy mladí dobrovolníci mohou zkombinovat letní dovolenou s pomocí pro druhé. Dlouhodobá služba musí být vykonávána po dobu delší než 3 měsíce a to na území České republiky nebo v zahraničí.

Dobrovolníkem může být osoba starší 15 let, v případě, výkonu dobrovolnické služby mimo území České republiky osoba starší 18 let. Ten, kdo vykonává dobrovolnické aktivity s účelem uspokojení vlastních zájmů, v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti, v služebním poměru, v pracovněprávním anebo v členském vztahu se za dobrovolníka dle zákona o dobrovolnické službě nepovažuje.

Dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu na základě kontraktu s akreditovanou organizací. Náležitosti takovéto smlouvy, včetně vyjádření o tom, že dobrovolníkovi nenáleží za jeho práci finanční odměna, jsou blíže specifikovány v zákoně. Vysílající organizace je povinna uzavřít s dobrovolníkem taktéž pojistné smlouvy, a to jak zdravotní, tak kryjící výlohy způsobené dobrovolníkem či dobrovolníkovi na majetku nebo zdraví (Zákon 198/2002 Sb., § 3).

Stát podporuje účast na dobrovolnické službě převážně tím způsobem, že dobrovolníkovi, který dlouhodobě vykonává dobrovolnickou službu, hradí zdravotní pojištění (Zákon 48/1997 Sb., § 7 odst. 1 n) a dále také pojištění důchodové (Zákon 155/1995 Sb., § 6 odst. 1 d).

1.8 Vysílající a přijímající organizace

Vysílající organizací je právnická osoba se sídlem v České republice. Tato organizace vybírá, eviduje, připravuje dobrovolníky pro výkon dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby. Právní forma vysílající organizace může být občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo náboženská společnost.

Pro získání akreditace dobrovolnického programu musí vysílající organizace prokázat schopnost finančního a personálního zajištění koordinace dobrovolníků, vstupní proškolení dobrovolníků, a zajištění fyzického i psychického bezpečí dobrovolníků a také uživatelů. Akreditaci uděluje Ministerstvo Vnitřní ČR na dobu 3 let. Ministerstvo vede seznam všech akreditovaných vysílajících organizací, včetně specifikace o jakou formu dobrovolnické služby se jedná. V roce 2012 bylo v České republice akreditováno 139 z celkového počtu 862 organizací, které pracují s dobrovolníky (MPSV, 2012). Organizace, již byla udělena akreditace, může žádat o účelovou státní dotaci k zajištění dobrovolnického programu, tj. na pokrytí nákladů spojených s přípravou, koordinací, evidencí, pojištěním či výkonem činnosti dobrovolníků, a to až ve výši 70 % celkových nákladů.

Přijímající organizací je podle zákona fyzická nebo právnická osoba, pro niž je vykonávána dobrovolnická služba, a která je způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a je schopná dostát závazkům vyplývajícím z této smlouvy.

1.9 Příprava, supervize a oceňování dobrovolníků

Příprava dobrovolníků by měla odpovídat druhu a specifikům činnosti, kterou budou vykonávat. Cílem přípravy je jednak zaškolení nových dobrovolníků, ale také prověření schopností a spolehlivosti a získání důvěry. Pro práci dobrovolníka je důležitým předpokladem osobní charakter, morální připravenost a návyky adepta. Neméně významná je také odpovědnost mezi organizací a dobrovolníkem

a odpovědnost dobrovolníka samotného. Ačkoliv se přihlásil z vlastního rozhodnutí, neměl by brát svou činnost jako nezávaznou (Frič a kol., 2001, s. 107 – 108).

Forma přípravy závisí od typu a možností organizace a také na charakteru dobrovolnických aktivit, pro které je určena. Může jít o jednorázové školení trvající pár desítek minut, společnou přípravu více dobrovolníků, vícedenní kurzy i výcvik rozložený do několika týdnů, pokud jde o přípravu pro náročnou dobrovolnou činnost (Tošner a Sozanská, 2002, s. 79).

Tošner a Sozanská (2002, s. 79) uvádí že „příprava dobrovolníků obsahuje dvě složky, a to obecně dobrovolnickou a odbornou“. Obecná část poskytuje dobrovolníkovi informace o poslání a činnosti organizace, základních dokumentech (statut, provozní řád aj.), organizační struktuře a případných omezeních. Dobrovolník je také obeznámen s jeho rolí a možnostmi uplatnění, a získá přehled, kdo jsou další pracovníci organizace, zvláště vedoucí pracovníci a koordinátor dobrovolníků (nebo osoba na kterou se může obrátit v případě potřeby).

Odborná část přípravy je zaměřena na podrobnější seznámení dobrovolníka s konkrétními aktivitami, kterým se bude věnovat. Vhodnou metodou výcviku, která pomůže lépe poznat schopnosti, osobnost i možné zdroje problémů, je metoda hraní rolí, kdy si dobrovolníci vyzkouší svou novou roli, a taktéž roli klientů a spolupracovníků. Výcviku by se měl účastnit vždy někdo ze stávajících zaměstnanců organizace, protože ten nejlépe přiblíží dobrovolníkům činnost, kterou budou vykonávat a také na hned počátku pozná jejich zaměření a motivaci. Školení může obsahovat také seznámení s principem supervize, jako jedné z opor dobrovolníka (Tošner a Sozanská, 2002, s. 80).

Pro dobrovolníky klíčovou postavou koordinátor, který jednak podílí na jejich kvalitní přípravě, ale spolupracuje s nimi po celou dobu jejich působení v organizaci. Vede a doprovází dobrovolníka v jeho aktivitách, řeší případná nedorozumění a konflikty, hledá příležitosti k poděkování a ocenění dobrovolnickovy práce, vede administrativu týkající se dobrovolnické činnosti (smlouvy, kodexy aj.) a je kontaktní osobou dobrovolníky, zaměstnanci a vedením organizace (Tošner a Sozanská, 2002, s. 76).

Supervize lze chápat jako prostředek komunikace, který umožní dobrovolníkům konzultovat jejich postoje a pocity týkající se jejich činnosti. Jedná se o způsob poskytování zpětné vazby a také o komunikační kanál mezi dobrovolníkem, ostatními pracovníky organizace a klientem. Supervize může vytvářet prostor, kde dobrovolník

cítí ocenění a respekt k tomu čemu se věnuje, a plnit úkol klubových setkání, kde jsou lidé spolu a kde je jim dobře. Supervizi většinou vede zkušený profesionál, ale není výjimkou, že u jednoduchých činností může jeho funkci zastat koordinátor dobrovolníků (Tošner a Sozanská, 2002, s. 81 – 83).

Supervize poskytuje prostor, kde je možno řešit případné problémy dobrovolníků v organizaci. Supervize reflektující nedostatky se může týkat absencí, nedochvilnosti, neplnění zadaných úkolů nebo jiných společných problémů. Vnitřní politika organizace však musí jasně stanovovat rovnost mezi dobrovolníky a placenými zaměstnanci organizace a je důležité, aby všichni rozuměli postupům a způsobům práce s dobrovolníky (Merrill, 2005). Stejně tak je supervize zaměřená na pomoc dobrovolníkovi ve zvládnání náročných situací s klienty, nabízí jim tematická setkávání a působí preventivně proti dobrovolnickému vyhoření. Tím je přínosná nejen dobrovolníkovi ale také chrání klienta před nevhodnými aktivitami dobrovolníka (Tošner a Sozanská, 2002, s. 81).

Tošner a Sozanská (2002, s. 84) uvádějí, že oceňování a odměňování je proces, který by měl trvat po celou dobu působení dobrovolníka v organizaci. Forem poděkování je mnoho od soukromého pochválení jednotlivce, přes ocenění v rámci pracovního kolektivu během společné akce až po veřejné vyzdvižení dobrovolníka přínosu doprovázeného předáním symbolické odměny. Koordinátor dobrovolníků spolu s vedením organizace by měli mít zájem na tom, aby společné setkání spojené s oceněním dobrovolníků proběhlo nejméně jednou ročně.

Ačkoliv dobrovolník za svou práci nezískává finanční odměnu, může mu organizace zprostředkovat benefity v podobě neformálních setkání týmu, výletů či zájezdů se zaměstnanci nebo klienty, uvedení jejich jména ve výroční zprávě, zveřejnění jejich činnosti, zajištění volné vstupenky na kulturní, sportovní akci nebo poskytnutí výhod plynoucích ze zaměření organizace.

2 MOTIVACE DOBROVOLNÍKŮ

Druhá kapitola se zaměří na motivaci dobrovolníků k zapojení se dobrovolné činnosti. Nejprve však definuji pojem motivace a s ním související pojmy. Je třeba také zmínit altruismus, který motivace k dobrovolnictví ovlivňuje. Popíši přístupy zkoumající motivace dobrovolníků a typologii motivací k dobrovolné činnosti. Uvedu nejčastější motivace a dobrovolníků, a motivy dobrovolné činnosti, které se objevují v literatuře. Taktéž se zmíním o možnostech udržení motivace dobrovolníků.

2.1 Motivace a související pojmy

Lidské chování se vyznačuje určitou intenzitou a trváním v čase a je zaměřeno (vědomě či nevědomě) k dosažení cíle. Tento proces, označován jako motivace, je determinován zaměřením, silou a trváním chování (Nakonečný, 1999, s. 98). Motivace sama, ale k danému projevu chování nestačí. To, jakým způsobem se jedinec zachová, určuje také jeho přesvědčení o možnosti dosažení stanoveného cíle a jakou hodnotu pro něj cíl představuje. Motivace zapříčiňuje, že chování v podobných situacích nemusí být identické, což potvrzuje také Nakonečný (1995, s. 80) „motivace vysvětluje variabilitu chování, která není závislá na kognitivních klíčích a některých dalších faktorech, jako je zrání, učení apod.“

Pojem motivace je v odborné psychologické literatuře nejednotný (Hartl a Hartlová, 2000, s. 328). Nejčastěji je motivace chápána jako intrapsychický proces zvýšení nebo poklesu aktivity, energizace organismu, mobilizace sil, projevující se neklidem, napětím a činností. Zaměření motivace každého člověka se odvíjí od jeho zkušeností, schopností, naučených dovedností a v neposlední řadě jeho hodnotového žebříčku (Hartl a Hartlová, 2000, s. 328).

Proces motivace se vyvíjí z motivů, mající intrapsychickou povahu. Jsou to vnitřní struktury, jimž je imanentní naučený, získaný vzorec uspokojení (Nakonečný 1995, s. 81). Dle psychologického slovníku (Hartl, 2000, s. 327) je motiv pohnutka, příčina jednání člověka, zatímco motivace je pohnutkou k jednání. Z toho plyne, že označovat vnější objekty (věci, činnosti) za motivy není vhodné. Například peníze nejsou motiv, jsou prostředek k dosažení cílů - koupit si dům, nebo cílových reakcí - radost ze získaného obnosu (Nakonečný, 1995, s. 81). Motiv je psychologický smysl uspokojení. Příčinou chování je potřeba, reagující na nějaký nedostatek a z ní se

pak rozvíjí proces motivace. Hlad je potřeba, touha zbavit se nepříjemného stavu hladovění je motivem, spouštějícím motivaci sehnat si potravu.

Dle Nekonečného (1995, s. 83 - 85) lze potřeby rozdělit do dvou skupin, a to na biogenní, fyziologické, kterými jsou například potřeba vzduchu, jídla, odpočinku apod., a na psychogenní, sociogenní, psychologické, jako zázemí, potřeba ocenění, projevy lásky, úcty, aj. Jako cílová reakce či dovršující reakce motivovaného chování je chápáno uspokojení (získání odměny, vyhnutí se trestu), tedy redukce popudu, redukce potřeby. K uspokojení fyziologické a sociogenní potřeby stačí redukce této potřeby, v situacích nedostatku stimulace (např. nedostatečné ocenění) probíhá uspokojení skrz indukci vzrušení.

Nakonečného rozdělení potřeb kopíruje do jisté míry také známé hierarchické uspořádání potřeb dle Abrahama H. Maslowa (Kern, 1999, s. 56), který jako nejzákladnější potřeby popsal potřeby fyziologické, které podle něj musí být uspokojeny primárně, aby mohly být uspokojeny další potřeby jako potřeba bezpečí a jistoty, dále potřeba lásky, potřeba úcty a uznání a nakonec tzv. vyšší (též duchovní) potřeba seberealizace, sebeuskutečnění. Maslowovu pyramidu potřeb nelze brát jako striktní rozdělení, protože již mnohokrát bylo prokázáno, že v extrémních situacích (např. koncentrační tábory), kdy není možné naplnit základní potřeby, vyšší potřeby (tedy potřeba seberealizace) nemizí, ale naopak mohou tyto základní potřeby nahradit, čímž udržují člověka na živu.

Ve snaze najít v množství identifikovatelných motivů nějaký obecný princip motivace dospěli psychologové k závěru, že jím je udržování rovnováhy (princip psychického ekvilibria) a za druhé maximalizace příjemného a minimalizace nepříjemného (princip hédonismu). Princip psychického ekvilibria říká, že se člověk snaží z jakýchkoliv motivů dosáhnout vnitřní psychické rovnováhy, tedy stavu s optimálními podmínkami existence, kdy nebude mít v sobě žádné vnitřní rozpory. Nelze o nastolení ideální rovnováhy, ale o odstranění těchto rozporů. Hédonistický princip vychází z předpokladu, že chování člověka je ovládáno principem slasti. Podle tohoto principu se člověk snaží minimalizovat strasti (trestu) a naopak vyhledává odměnu, díky níž dosáhne slasti (Nakonečný, 1995, s. 86 – 88).

Základní rozdělení motivace uvádí Hartl (2000, s. 328) a to motivaci vnitřní a motivaci vnější. Motivace vnitřní je taková motivace, která je vyvolána roční nebo denní dobou, (ne)přítomností druhých lidí, množstvím podnětů v okolí apod. Naproti

tomu motivace vnitřní vychází z jedince samotného, z jeho organismu, tedy hlad, hladina hormonů apod., ale i představy, plány či tužby.

Průběh vývoje motivačních systémů jde od vrozených instinktů přes naučené zvyky jako adaptace a averze, až po aktivní volní regulaci chování. Zde se uplatňují již vývojově vyšší hodnotové orientace, ovlivňující rozhodování ve volbě prostředků i cílů (Nakonečný, 1995, 88). Platí, že „u příslušníků všech kultur vystupují tytéž biologické potřeby (hlad, sex, odpočinek), ale směřují k různým způsobům uspokojování“ (Nakonečný (1995, 80). Motivace podléhá nejen deficitům organismu, ale i deficitům v sociálním bytí člověka. Proces motivace tedy podléhá vlivům sociálního a kulturního prostředí, v němž jedinec žije, zvláště pak vlivům výchovy (Nakonečný, 1995, s. 80). Z toho plyne, že chování člověka vychází jak z jeho vrozených instinktů (dýchat, bránit se), tak z naučených zvyků (čistit si zuby, chodit do práce). Na základě dostatečně silného impulsu může člověk udělat rozhodnutí, že udělá něco jinak než doposud.

2.2 Altruismus

Někteří psychologové ztotožňují prosociální chování s altruismem, někteří tvrdí, že altruismus je jedním z typů prosociálního chování. Psychologický slovník popisuje altruistické chování jako nesobecké, orientované na blaho druhých, beroucí ohled na ostatní lidi, chování, které se projevuje v myšlení, cítění a jednání člověka (Hartl, 2000, s. 33). Altruismus můžeme chápat tedy jako morální princip nebo nezištné chování vůči druhému člověku či společnosti, bez nároku odměnění.

Prosociální činnost je ta, která je vykonávána pouze pro dobro druhých nebo společnosti. Nakonečný (1999, s. 104) popisuje prosociální chování jako „chování poskytující pomoc (...), které je též označováno termínem altruismus“. Dále uvádí, že v oblasti sociální motivace altruismus může, ale nemusí obnášet zřeknutí se vlastního dobra ve prospěch druhého člověka nebo skupiny, stejně jako nemusí nutně souviset s obětí ve smyslu sebeobětování se. Altruistické chování je vždy spjato s osobní morálkou, formovanou morálními normami společnosti (Nakonečný 1999, s. 104 - 110).

Chování, které vede k pomoci lze rozdělit do několika skupin. Plánovaná formální pomoc (například návštěva nemocného) je ovlivňována morálními principy společnosti. Spontánní neformální pomoc (upozornění spolucestujícího, že má rozepnutý batoh) předpokládá empatii, soucit a spoluúčast. Pomoc v nouzové situaci

(pomoc osobě postižené srdeční slabostí) je řízena sociálním humanismem, který je určován schopností rozpoznání nouze a pomoci. Pomoc v každodenní situaci (vhození nalezeného dopisu do schránky) uplatňuje sociální odpovědnost jedince a empatii. Nepřímá pomoc (finanční dar pro neziskovou organizaci) je řízena osobní morálkou člověka a předpokládá sociální odpovědnost a schopnost rozpoznat nouzovou situaci. Přímá pomoc (kroky vedoucí k ukončení sporu dvou skupin) vychází ze sociálního humanismu, soucitu a schopnosti pomoci. U osobní pomoci (pomoc příteli) je spouštěčem soucit a empatie. Anonymní pomoc (dárcovství krve) určují morální principy, předpoklad rozpoznání nouzové situace a sociální odpovědnost (Witte, 1989 podle Nakonečný, 1999, s. 108).

Záškodná a Mojžíšová (2011, s. 63) uvádějí tři nejčastěji zastoupené typy pomáhání v oblasti současné sociální psychologie. Jsou jimi intervence v náhlé situaci (poskytnutí pomoci oběti nehody), organizační pomáhání (poskytnutí pomoci na žádost vedoucího) a sdílení zdrojů obdarování (darování financí na charitativní účely). Autorky upozorňují, že právě „ochota věnovat se prosociálním aktivitám v delší perspektivě nachází své vyjádření v dobrovolnictví“.

Altruismus není jednoduchý a jednoznačný pojem. Existuje několik druhů altruismu, které se však nevyskytují ve své čisté podobě, ale vzájemně se prolínají. Reciproční altruismus je založen na očekávání, že altruistův výkon bude jednou oplacen nějakou odměnou. Normativním altruismem je označováno chování konané pod vlivem vědomí morální povinnosti či sociálním tlakem společenského prostředí (neúčast na dobročinných aktivitách by vyvolala zápornou reakci okolí). Emocionální altruismus je postaven na morálních citech, na soucitu se strádajícími, na lásce k bližnímu, sdílení radosti a štěstí druhých. Zainteresanost altruistovi přináší emoční zisk ve formě mravní krásy. Dobrovolnictví může vycházet také z křesťanského morálního kodexu, odvíjejícího se od povinnosti každého křesťana konat dobro (typickým je soucit s trpícími a milosrdenství), které bude Bohem odměněno. Křesťanský altruismus se zároveň nevyhýbá žádnému z výše popsaných druhů motivací, i přesto, že zcela neodpovídají jeho ideálu krásy. Nelze jednoznačně říci, který altruismus je pravý, splňující podmínku absolutní nezištnosti. Každý skutek dobročinnosti přináší některý druh odměny, pravost altruismu je proto relativní. S ideálem altruistické mravní krásy se váží nejčastěji ty motivace, které přinášejí symbolickou spirituální nebo morální odměnu (...). I egoisticky motivované chování však může přinést prospěch celé společnosti, zisk z altruismu je vždy oboustranný (Frič

a kol., 2001, s. 13 – 22). Z těchto druhů altruismu vycházejí různé motivace k dobrovolnictví.

2.3 Přístupy zkoumající motivace dobrovolníků

Dva základní přístupy zkoumající motivace dobrovolníků jsou přístup psychologický, zdůrazňující jací lidé jsou, a přístup sociologický, vycházející z motivace podmíněné sociální situací, ve které se lidé nacházejí.

Psychologický přístup vychází z konceptu prosociální osobnosti, která je díky vrozeným hodnotám, potřebám a vlastnostem předurčena k dobrovolné činnosti. Takový dobrovolník má nezištnou, altruistickou motivaci, někdy také nazývanou emocionální. Tato motivace se vyznačuje láskou k bližním, solidaritou, soucitem a empatií. Pravost takovéto motivace bývá zpochybňována, protože dobrovolníci získávají za svou činnost určité benefity (kvalifikace, uspokojení apod.). Psychologové zkoumající vnitřní motivy dobrovolníků poukazují na existenci egoistických motivů, též nazývaných reciproční, transakční nebo instrumentální. Egoisticky motivovaný dobrovolník spojuje vlastní prospěch a zájmy s konání dobra pro druhé. Prostřednictvím dobrovolnické činnosti se udržuje v kondici, má zájem o získání nových zkušeností, kontaktů a hledá možnost uplatnění svých schopností.

Sociologický přístup také nese sobecké motivy, zastává totiž tvrzení, že dobrovolníci jsou motivováni společenskými odměnami a snahou být dobrým členem společnosti. Sociologický přístup stojí na motivaci normativní, tedy společenské povinnosti a nutnosti solidarity, sociální zodpovědnosti a spravedlnosti (Frič, Pospíšilová a kol., 2010, s. 105 – 109).

2.4 Typologie motivací k dobrovolné činnosti

V letech 1999 – 2000 proběhl v České republice výzkum dárcovství a dobrovolnictví realizovaný Nadací rozvoje občanské společnosti (NROS), Agenturou neziskového sektoru (AGNES) a Agenturou STEM ve spolupráci s nadací VIA a občanským sdružením HESTIA. Pomocí statistické analýzy byly vytipovány tři základní motivace k dobrovolnictví – konvenční, reciproční a nerozvinutá. Tyto motivace se navzájem prolínají, přičemž u každého jedince dominuje jedna z nich (Frič a kol. 2001, s. 66 – 68).

Konvenční (normativní) motivace vzniká na základě morálních norem nejbližšího okolí nebo obecných neformálních pravidel chování v dané společnosti. Jinými slovy dobrovolníka ovlivňují očekávání a vzorce chování jeho rodiny a známých a dále morální imperativy společnosti, ve které žije. Konvenční motivace vychází z principů křesťanské morálky a představy o správném způsobu života. v době výzkumu byla tato forma motivace dominantní u 41% českých dobrovolníků, zejména u lidí starších 60 let a lidí hlásících se k některému náboženství.

Nositelé reciproční motivace v dobrovolné činnosti spojují prospěch, který oni přinášejí organizaci, ve které působí a také prospěch, který z vykonané činnosti získají oni sami. Typickým motivem je získání nových zkušeností, snaha uplatnit své schopnosti, navazování nových vztahů, anebo se prostřednictvím dobrovolné práce udržují v kondici. Dominantní vliv reciproční motivace se vyskytoval u 37 % dobrovolníků, většinou mladých lidí do 30 let, kteří se považují za ateisty.

Podle autorů výzkumu nerozvinutá motivace vychází zejména ze tří rozhodovacích faktorů, které byly u dobrovolně angažovaných lidí identifikovány. Jedná se o důvěru v organizaci, pro niž bude dobrovolník pracovat, přesvědčení o smysluplnosti vykonávané činnosti a získání možnosti podílet se prostřednictvím dobrovolnictví na šíření dobré myšlenky. Tato motivace byla zjištěna u 23 % dobrovolníků, často u vysokoškoláků ve věku od 46 do 60 let.

Nabízí se srovnání výše uvedených typů motivace k dobrovolné činnosti s typologií dobrovolnictví dle Tošnera a Sozanské, kterou uvádím v kapitole 1.3, a je možné říci, že konvenční motivace je nejbliže občanské výpomoci v rodině, příbuzenstvu či komunitě, motivace reciproční pak vzájemně prospěšnému dobrovolnictví a nerozvinutá motivace, pokud si budeme nahlížet jako altruistickou, má blízko k vzájemně prospěšnému dobrovolnictví.

2.5 Nejčastější motivace dobrovolníků

Dobrovolníci přicházejí do organizace s různými představami a z různých důvodů. Govaart (2001, s. 4) uvádí, že lidé se stanou dobrovolníky často proto, že chtějí vidět změnu.

Tři hlavní skupiny motivací dobrovolníků jsou podle Gidrona (Zášková a Mojžíšová, 2001, s. 64) příležitost k seberealizaci, sociální motivy spočívají například

v možnostech rozvíjené mezilidských vztahů nebo nepřímé ekonomické motivy související se získáním praktických zkušeností, využitelných v profesní dráze.

Nakonečný (1997, s. 30) popisuje, že dobrovolníci nejčastěji uvádějí tyto motivace: chci dělat něco smysluplného; rád bych pomáhal lidem; rád bych získal praxi v oboru, kterému se dále chci věnovat; můj příbuzný byl příjemcem dobrovolnické pomoci od vaší organizace; chci udělat něco pro lidi, kterých je mi líto (vlastní pocit provinilosti, že je člověk zdravý); musím dělat někde nějakou praxi, a vaše nabídka se mi líbila ze všech nejvíce; zaujal mě váš projekt, a chci se na něm podílet; mám pocit, že mě nikdo nepotřebuje a váš projekt mi dává možnost, že budu užitečný; mám trochu volna a chci je využít pro dobrou věc.

Celou řadu důvodů proč se lidé věnují dobrovolnictví uvádí i Ellis (2005): cítit se užitečným, získat vedoucí schopnosti, splnit občanskou povinnost, poznání, uspokojení z úspěchu, naučit se něco nového, získat nové přátele, cítit se hrdý, dělat něco jiného než práci, z náboženských důvodů, poznat komunitu, zdokonalit se, otestovat sám sebe, získat dobrý pocit, být součástí týmu, být aktérem změny, být vidět, dělat něco jiného než práci, pomoci přátelům, partnerům, pro zábavu, po osobní zkušenosti s problémem, jako terapie aj.

Výzkumu zaměřený na vzorce dobrovolnictví v České republice, porovnával motivaci egoistickou, hédonistickou, altruistickou a normativní. Egoistická motivace je taková, která se zaměřuje na aktivity, ze kterých bude mít dobrovolník prospěch, například formou nových dovedností, kontaktů nebo možnost uplatnění. Hédonistická motivace je ovlivněna potřebou zajímavě využívat volný čas, odpočinout si od každodenních činností, dělat to, co člověka naplňuje a baví. Z tohoto hlediska je hédonistická motivace součástí motivace egoistické. Motivace altruistická pramení z potřeby pomáhat a soucítit s lidmi, kteří nemají takové štěstí v životě jako dobrovolník. Normativní motivace vychází z přesvědčení, že pomáhání je občanská povinnost, způsob jak splatit svůj dluh společnosti. U této motivaci hraje svou roli také náboženské vyznání dobrovolníka. Podle výsledků tohoto výzkumu převažují motivy altruistické a egoistické - většina dobrovolníků považuje jejich působení (v dobrovolnické organizaci) za kvalitní náplň volného času, možnost seberealizace i odpočinku a zábavy, a očekávají, že je tato aktivita bude bavit (Frič, Pospíšilová a kol., 2010, s. 113 – 122).

2.6 Motivy dobrovolné činnosti

Motivy vedoucí k dobrovolné činnosti, můžeme rozdělit na vnitřní motivy a vnější motivy. **Motivy vnitřní** jsou sebeuplatnění, získávání dovedností zkušeností, navazování nových vztahů, pocit dluhu ke společnosti, podílení se na smysluplné činnosti. Mezi **motivy vnější** se řadí morální normy okolí nebo neformální pravidla chování určité společnosti či ovlivnění příkladem přátel nebo příbuzných (Hynek, 2006, s. 17).

Hynek (2006, s. 19 - 21) uvádí výčet kladných i záporných motivů, které mohou vést k dobrovolnické činnosti. Mezi tyto motivy zařadil altruismus, substituční „léčení“ komplexů, sexuální motivy, moc, peníze, víru, vlastní zkušenost, seberealizaci a smysl.

Prvním uvedeným motivem je **altruismus**, dobrovolné nezištné chování vůči druhým lidem. Více jsem se charakteristice tohoto pojmu věnovala v kapitole 2.2.

Jisté procento lidí může hledat v dobrovolnických aktivitách a snaze pečovat o druhé způsob, jak kompenzovat své vlastní komplexy, které prožívá. To Hynek pojmenovává **substituční „léčení“ komplexů**.

Velmi silným motivem je v lidském chování motiv **sexuální**. Hynek podotýká, že v prostředí neziskových organizací pracujících s dětmi a mládeží je nutná obezřetnost a eliminace zájmů pedofilů, které tento typ organizací bude vždy přitahovat. Takovouto motivaci nelze nikdy stoprocentně vyloučit žádným administrativním způsobem.

Dalším popsáním motivačním faktorem je touha mít **moc**. Autor připouští možnost, rozlišování mezi touhou po uplatnění a touhou po moci, dále však podotýká, že někteří psychologové uvádějí, že touha po uplatnění vychází právě z touhy po moci (motiv sebepotvrzení vlastního já, pocit bezmocnosti aj.) a demonstruje své tvrzení na příkladu dobrovolníků, kteří až příliš horlivě poukazují na svou aktivitu, protože ji chápou jako předstupeň další kariéry (často politické).

Dobrovolníci za svou práci nedostávají žádnou finanční odměnu, přesto jsou **peníze** dalším možným motivem. i neziskové organizace hospodaří s relativně velkým množstvím financí, což vyprovokovává určitou skupinu lidí k aktivitě. S tímto motivem se člověk stává dobrovolníkem jen krátkodobě, do doby, než se mu podaří získat v organizaci pracující s dobrovolníky placenou funkci, např. manažerskou pozici.

Víra patří k velmi silným motivům, po dlouhá staletí byla normativní součástí lidského bytí. Křesťanská nauka kultivovala chování lidské společnosti a vzájemné

pomoci. Vyskytují se zde jistá rizika, jako sebeobětování se či přehnaný soucit, který znehodnocuje, oslabuje člověka a znemožňuje účinnou pomoc druhému.

Pro dobrovolnickou činnost se může rozhodnout také člověk, kterému tato organizace po dobu, kdy to potřeboval, pomáhala. Jedná se o **motiv vlastní zkušenosti**. Lze se s ním setkat např. u adolescentní mládeže, kdy se po dosažení určitého věku tito mladí sami stávají dobrovolníky či vedoucími kroužků.

Podle Maslowa musí být člověk tím, kým být může. Takové potřeba se nazývá sebeuskutečňování. Dobrovolníci tento motiv popisují jako: **seberealizaci**, sebevzdělání, získání nových zkušeností, rozšíření schopností a znalostí apod.

Touha dělat něco smysluplného, dobrého, hodnotného, pracovat pro dobrou věc, získat pocit naplnění, život nejen prožívat, ale plně žít, podílet se na něčem, co má pro člověka hlubší význam nazývá Hynek **motivem smyslu**.

Nelze říci, že každý člověk má pouze jediný motiv k dobrovolnictví. Naopak to bude celá řada, vzájemně se překrývajících motivů. Přesto by každá organizace pracující s dobrovolníky měla umět rozpoznat motivy, které jsou pro dobrovolnickou činnost nevhodné nebo přímo nebezpečné. Tošner a Sozanská (2002, s. 46) upozorňují ve své publikaci na tyto: soucit, který vede k degradaci klienta; nepřiměřená a zbytečná zvědavost; služba vycházející z pocitu povinnosti; snaha si něco zasloužit; touha obětovat se; osobní neštěstí, se kterým si jedinec neví rady, a proto chce ve službě hledat duševní rovnováhu; osamělost a z ní pramenící touha po přátelství; pocit vlastní důležitosti, nenahraditelnosti; nedostatek sebeúcty a s ní spojená touha potkat ještě ubožejší lidi; touha ovládat jiné a uplatnit svůj vliv. Všechny tyto vyjmenované motivy by mohly vést k negativnímu dopadu na klienty organizace a je nutné se jim vyvarovat.

2.7 Udržení motivace dobrovolníků

Odpověď na otázku, co lidi motivuje, aby se stali dobrovolníky a zůstali jimi, je potřeba podle Friče, Pospíšilové a kol., hledat ve zkoumání dobrovolnickova sociálního a organizačního prostředí. Ukazuje se, že předpokladem dlouhodobé a intenzivní dobrovolnické aktivity jsou přátelská atmosféra a porozumění, pevnější vztahy mezi členy a oddanost organizaci. Frič, Pospíšilová a kol. prezentují dynamický model dobrovolnické činnosti podle Omota a Snydera, který se zabývá motivací dobrovolníků vytrvat ve své aktivitě. Tento model popisuje životní cyklus dobrovolníka, procházejícího třemi stádii, která jsou ovlivňována několika faktory jako precedenty,

zkušenosti a důsledky participace. Pro první stádium motivace jsou nejpodstatnější individuální dispozice a podpora sociálního okolí, v druhém stádiu satisfakce a pro stádium třetí důsledky plynoucí z činnosti pro dobrovolníka, organizaci a společnost. S postupným vývojem dobrovolníka jsou u něj více dominantní sociální faktory, posun mezi stádii je ovlivňován pozitivní motivací ze strany managementu dobrovolníků a celé infrastruktury organizace. Jiným konceptem zabývajícím se motivací k dlouhodobému dobrovolnictví je model rolové identity. Ten vychází z předpokladu, že se dobrovolník identifikuje se svou rolí pod vlivem organizační socializace a integruje se do organizace (Frič, Pospíšilova a kol., 2010, s. 123 – 125).

Organizace, spolupracující s dobrovolníky, jsou si vědomy, že dobrovolníky je snadnější získat, než si je udržet. Zároveň však je dlouhodobá spolupráce jedinou zárukou vrácení nákladů, které organizace do přípravy dobrovolníka vložila. Proto se většina organizací snaží dobrovolníkům vytvářet motivační odměny a nabízet benefity. Častou formou je hrazení nákladů investovaných ze strany dobrovolníka, umožnění využívání služeb organizace (naturální odměny) a morální oceňování (Frič a kol., 2001, s. 111). Organizace mohou podle Tošnera a Sozanské (2002, s. 55) upevňovat motivaci dobrovolníků tím, že jim umožní podílet se na definování společných cílů a řešení vzniklých problémů, otevřeně si cení jejich přítomnosti a práce, kterou vykonali, dává jim naději na postup, vytváří pocit sounáležitosti v kolektivu a dbá na osobní potřeby dobrovolníků. Stejně jako Frič a kol., také Tošner a Sozanská apelují na projevy uznání dobrovolnickovy práce, ať už formou poděkování, společného setkání všech pracovníků organizace či veřejného ocenění dobrovolníků spojené se slavnostním předáním diplomů, protože pro vybudování pozitivní atmosféry a zlepšení kvality práce je důležitá dobře fungující zpětná vazba (Tošner a Sozanská, 2002, s. 84)

Pro dobrovolníky samotné je největší odměnou participace na společensky přínosném projektu, činnost se smysluplným cílem, vhodné vyplnění času, rozšíření kvalifikace nebo získání (udržení) pracovních návyků. Pocit spokojenosti dobrovolníků ovlivňuje také profesionalita a připravenost organizace a dobré vztahy pracovníků organizace s dobrovolníky. Pokud je organizace schopna toto dobrovolníkům nabídnout, má slušné šance, že jí zůstanou věrní (Tošner a Sozanská, 2002, s. 51).

3 PROGRAM CAGLIERO – SALESIÁNSKÝ VOLONTARIÁT

Tato kapitola představí program Cagliari – salesiánský voluntariát a Salesiánskou asociaci Dona Boska, o.s., která jej realizuje. Než se budu věnovat popisu konkrétního dobrovolnického programu, považuji za důležité popsat, kdo jsou salesiáni, kdo byl Don Bosko a v čem leží specifika jeho práce.

3.1 Salesiáni Dona Boska

Salesiáni Dona Boska (zkráceně SDB) je kongregace v katolické církvi. Jejím zakladatelem je italský kněz Jan Bosko, žijící v 19 stol. v Turíně, který zasvětil celý život výchově mladých chlapců (pomocných dělníků či učňů aj.), žijících v nuzných poměrech a bez lepších vyhlídek v budoucnosti.

V roce 1859 založil Bosko řeholní společnost, kterou zasvětil Františku Saleskému¹. Původní název kongregace zněl Společnost sv. Františka Saleského, dnes je oficiální název Kongregace Salesiánů Dona Boska.

Kongregace pokračuje v Boskově díle a věnuje se výchově mládeže. Své poslání realizují prostřednictvím salesiánských středisek mládeže, dobrovolnických programů, misií, nejrůznějších akcí, a dále ve školách, ve farnostech i v médiích (Salesiáni Dona Boska, 2013).

3.2 Jan Bosko

Don Bosko², celým jménem Jan Melichar Bosko, se narodil v italské osadě Becci 16. srpna roku 1815 v chudé rolnické rodině. V raném dětství mu zemřel otec a starost o rodinu převzala Janova matka (Bosco a Nanni, 2006, s. 11). Její výchova a prostředí, ve kterém vyrůstal, měly na Jana Boska velký vliv. Díky nim získal a prohluboval hodnoty, které zastával celý život a učil je také své chlapce. Mezi tyto hodnoty patřily: smysl pro Boha, rozumnost, odvaha, činná a shovívavá láska, pracovitost, záliba ve společné činnosti a ve společném životě (Bosco, 2006, s. 22).

---

¹ František Saleský byl ženevským biskupem v 17. stol. Charakteristickou pro něj byla laskavost, optimismus a duchovní hloubka

² Titul Don v Itálii označoval osobu kněze a je často spojován se jménem Jana Boska. v češtině je možné užívat jak tvar jména Don Bosco (Jan Bosco), tak Don Bosko (Jan Bosko). v této práci budu užívat druhý, počestnější, tvar jména.

Jan od dětství vynikal tělesnou zdatností, vynikající pamětí a schopností upoutat pozornost svých vrstevníků, platil za přirozenou autoritu. Pro své vrstevníky vymýšlel různé činnosti – hry, soutěže, příběhy, předčítal ostatním z knih či z katechismu (Schiélé, 1999, s. 11). Jan byl živé dítě a spory často řešil pěstmi. To se změnilo po té, co se mu zdál sen, ve které zazněla pro něj zásadní slova „musíš si z nich učinit přátele dobrotou a láskou, ne bitím. Dej se s nimi do řeči a vysvětli jim, že hřích je něco špatného, zatímco přátelství s Pánem je vzácné dobro“ Bosco (2007, s. 17).

Jan Bosko již v mladém věku zatoužil stát se knězem. Chyběla mu však možnost k vzdělávání se a prostředky k tomu nezbytné. To se změnilo po setkání s kaplanem Donem Calossem, kterého Jan upoutal svými schopnostmi a cílevědomostí. Don Calosso nabídl Janovi vzdělání a později i příbytek. Kněz Calosso se stal Janovi přítelem, otcem, idolem i duchovním rádcem. v roce 1830 však Don Calosso zemřel a Jan zůstal opět sám (Bosco, 2004, s. 51 - 53). S podporou své matky Jan nastoupil v roce 1831 na gymnázium v Chieri, kde založil své první sdružení Veselou společnost. Každý člen této skupiny slíbil dodržet jednoduchá pravidla: plnit své školní a křesťanské povinnosti a být veselý (Schiélé, 1999, s. 13 - 14). Díky výborným studijním výsledkům Jan rychle postupoval do vyšších tříd a v roce 1835, ve svých devatenácti letech zakončil středoškolská studia a učinil rozhodnutí vstoupit do kněžského semináře a začít studovat teologii. Jáhenské svěcení přijal 19. března roku 1841 a na kněze byl vysvěcen 5. června téhož roku (Bosco, 2007, s. 79 - 90).

Poté se Don Bosko zapsal k dalšímu studiu do turínského Církevního konviktu pro kněze. Při plnění svých každodenních povinností se Don Bosko setkal s jedním mladým přistěhovalcem, který neměl rodiče, nebyl gramotný a učil se zedníkem. Mladíka pozval i s jeho přáteli na nedělní setkání. Tento den Don Bosko považoval moment vedoucí k založení oratoře a následně celého salesiánského díla (Schiélé, 1999, s. 20 - 21).

Don Bosko více a více uvědomoval palčivý problém chudé a opuštěné mládeže a začal formovat konkrétní podobu pomoci těmto mladým. Od roku 1841 začal Don Bosko shromažďovat každou neděli chlapce z chudých poměrů, rozpadlých či neúplných rodin, nevzdělané, nezaměstnané, nevěřící, hochy propuštěné z vězení. Nedělní schůzky Don Bosko nazýval oratoří, a zasvětil ji svatému Františkovi Saleskému. Setkání nabízela širokou škálu činností, ale jejich jádro tvořila vždy modlitba, zpověď a přijímání. Don Bosco a jeho spolupracovníci usilovali o to „dělat to největší dobro pro opuštěnou mládež. Vynaložit všechny síly, aby se stali dobrými

křesťany, pokud jde o náboženství, a poctivými občany, pokud jde o občanské ctnosti“ (Bosco (2007, s. 175).

Počátky nebyly pro Dona Boska snadné. Oratoř se musí často stěhovat, až nakonec najde místo v dříve okrajové části Turína, v malé kůlně ve Valdoccu. Zde je v roce 1846 založena stálá oratoř svatého Františka Saleského (Schiélé, 1999, s. 28). Ke kůlně byl časem pronajat přilehlý dům, kde chlapci bydleli a kde byla postupně zřízena ševcovská, krejčovská, vazačská, stolařská a zámečnické dílna a tiskárna. Oratoř svatého Františka Saleského se tak postupně stala školním internátem, poskytujícím vyučování na středoškolské úrovni i odborné zaměření (Bosco, 2004, s. 219 - 220).

V oratoři se během času zformovala skupina mladých chlapců, kteří chtěli, po vzoru Dona Boska, zasvětit svůj život Bohu a svou prací prospívat mládeži. Don Bosko začal přemýšlet, jakým směrem se má nově se rodící společenství ubírat. Na to, aby založil novou kongregaci, nebyla právě nejvhodnější doba. Zákonem z roku 1855 byly zrušeny kontemplativní řády, které se nezabývaly charitativní činností, a církve se dostala do tvrdého konfliktu se státem. Nebylo tedy možné založit řeholní společenství podřízené jiné autoritě než státu (tedy církvi). Stát ale uznával společnosti založené svobodnými občany, kteří se sdružili s cílem přinášejícím dobro, a dále nezkoumal, zda členové takovéto skupiny uznávají i jinou autoritu než stát a zákony (Bosco, 2004, s. 245 - 268). Don Bosko pochopil, že „musí založit takovou kongregaci, jejíž členové budou v očích církve řeholníky a před státem svobodnými občany“ (Bosco (2004, s. 268). v roce 1857 začal Bosko pracovat na pravidlech nově vznikající salesiánské kongregace. I přes počáteční obavy (koncept salesiánské kongregace se značně vymykal z klasického pojetí řeholního života) získal Don Bosko podporu Pia IX. a 18. prosince 1859 byla úředně ustanovena salesiánská kongregace³ s osmnácti zakládajícími členy (Bosco, 2004, s. 269 - 271). Na jaře roku 1874 byla salesiánská kongregace schválena také svatým stolcem.

V roce 1872 se k mužskému společenství připojila také ženská Kongregace Dcer Marie Pomocnice a salesiánská rodina se rychle rozrůstala. Přibývalo také spolupracovníků, kteří se rozhodli pomáhat šířit dobro v duchu salesiánské myšlenky. V listopadu roku 1875 odjeli první salesiánští misionáři do Jižní Ameriky. V současnosti jsou salesiánská střediska po celém světě, mimo jiné ve Vietnamu, Číně,

---

³ Původní název, který v roce 1859 použil Don Bosko byl Společnost sv. Františka Saleského, dnes je oficiální název Kongregace Salesiánů Dona Boska, zkráceně SDB.

Austrálii, Peru, Haiti, Angole, Madagaskaru a v zemích celé Evropy (Salesians of Don Bosco, 2010).

3.3 Preventivní výchovný systém Dona Boska

Don Bosko se téměř celý svůj život věnoval výchově mládeže⁴, svou činnost zaměřil na mladé lidi, kteří potřebují pomoci se zabezpečením fyzických i duchovních potřeb. Vše co dělal, vycházelo z jeho intuice, hodnot, které zastával a víry v Boží prozřetelnost. v roce 1886 Don Bosko řekl: „Žádá se po mně, abych vysvětlil svůj systém. Ale já sám ho neznám. Šel jsem vždy dopředu bez systému, jak mi vnukal Bůh a jak to vyžadovaly okolnosti“ Štěchová (1937, s. 174).

Činnost Dona Boska se nikdy neopírala o žádnou teorii výchovy a ani nebylo jeho cílem nějakou vytvořit. Spíše než o ucelený systém se jedná o výchovný styl. Termín preventivní systém pochází od samotného Dona Boska, ve kterém shrnul své duchovní a výchovné zkušenosti s chlapci z prvních oratoří. Tento systém rozuměl jako nezištnou lásku, čerpající z Boží lásky, která každého člověka předchází svou prozřetelností, provází svou přítomností a zachraňuje tím, že mu dává život (Stanovy a pravidla Společnosti svatého Františka Saleského, 1984, čl. 20).

Pro preventivní systém Dona Boska je charakteristickým prvkem láska. Don Bosko připomínal: „Ptáte se, jaký je můj výchovný systém? Systém preventivní: láska!“ Štěchová (1937, s. 174) Don Bosko byl přesvědčen, že s mladými lidmi, a zvláště s těmi problémovými se musí jednat laskavě, bez zbytečné přísnosti. Věřil, že mladí lidé nejsou zlí, ale když se o ně nikdo nestará, mohou se jimi stát. Don Bosko se snažil dát svým chlapcům komplexní péči, která by jim poskytla osobní, náboženskou a odbornou formaci, která by se dala shrnout takto: „Buď veselý, uč se, buď zbožný! Je to náročný program. Když jej uskutečníš, budeš žít šťastně a prospěješ tím své duši“ Kopecký (nedatováno, s. 9). Propojení života a víry vnímal jako klíčové, náboženství pak bylo návod, jak správně žít. Ve výchově podle Dona Boska má své pevné místo také radost a srdečnost, hry a slavení. Don Bosko vždy usiloval o to, aby chlapci, zvláště ti, kteří neměli rodiny nebo žili jako bezdomovci na ulicích, našli v oratoři nový domov a novou rodin (Práce v salesiánském duchu, 2004, s. 9 - 10).

---

⁴ Přestože Don Bosko ve své oratoři shromažďoval pouze chlapce, a v salesiánské literatuře nečastěji najdeme sousloví „*chlapci Dona Boska*“, jeho dílo mělo dopad na výchovu jak hochů, tak i dívek, neboť už v roce 1872 vznikla ženská Kongregace Dcer Marie Pomocnice (tzv. salesiánky), která se zaměřuje na pomoc dívkám. Proto budu v této práci hovořit o vlivu Dona Boska na výchovu mládeže obecně.

Preventivní systém Dona Boska staví na osobním vztahu lidí a vyžaduje přijetí systému jako způsobu života. Don Boskův Preventivní systém staví na třech základních hodnotách, kterými jsou rozum, náboženství a laskavost (Bosco, 2006, s. 134)

Jako první princip preventivního systému je uváděn **rozum**, který je ovšem spojen a ovlivněn vírou. Rozum je v tomto pojetí chápán spíše jako moudrost, a je to rozum schopný pohotově, živě, přizpůsobivě a přiměřeně reagovat na momentální osobní či společenskou situaci. Rozumnost vychovatele vede v jeho práci a nenechává ho zapomenout, kdo jsou jeho svěřenci a jak s nimi má pracovat. Preventivní systém vyžaduje kompetence a vzdělání vychovatele, protože vychází z jeho rozumnosti a směřuje k zformování rozumu vychovávaného. Této rozumové formace svých svěřenců vychovatel docílí například skrze společný dialog, vytvoření prostoru pro výměnu názorů a hledání společného cíle a řešení. Kopecký (nedatováno, s. 24) uvádí, že rozumnost výchovy nespočívá ani tak v tom, že vychovatel dává správné pokyny, jako spíše v tom, že jeho svěřenci uznají tyto pokyny za rozumné a přijmou je za vlastní.

Druhým principem je **víra v Boha** a celý náboženský rozměr preventivního systému. Don Bosko byl přesvědčený, že bez duchovního základu není dobrá výchova možná, protože by nevedla k získání zkušenosti Božího působení a nalezení orientace ve vlastním životě. Na mladé se díval jako na Bohem milované osoby a připomínal, že ti, kteří je formují (vychovatelé) jim svými činy ukazují cestu ke svatosti (tedy ke spáse duše). Don Bosko kladl důraz na častou svatou zpověď, časté svaté přijímání a každodenní účast na bohoslužbě, skrze něž je udržováno přátelství s Pánem. Na chlapcích si ale nikdy nevynucoval, aby přistupovali ke svátostem pod hrozbou trestu. Snažil se je povzbuzovat, motivovat a poskytnout jim možnosti. Otevřeně také podporoval papeže a církve a vyzýval ke službě druhým a k dobročinnosti, která je s vírou spjata. (Motto, 2005, s. 65 - 73).

Třetím hlavním principem, který je zároveň tolik charakteristický pro celé dílo Dona Boska, je **laskavost** jako vnější projev lásky, skryté v nitru člověka. Vzorem pro výchovnou praxi se Boskovi stala slova apoštola Pavla z Listu Korintským (1 Kor 13, 4 – 7) „lásky je dobrosrdečná, všechno snáší, nikdy nad nikým nezoufá, všechno vydrží“. Motto (2005, s. 76 - 79) k principu laskavosti ve výchovném systému Dona Boska uvádí, že se jedná o správný poměr srdečnosti, trpělivosti, pokory, citlivosti a zároveň kladených nároků, pevných zásad a nekompromisnosti v otázkách zla. Laskavost je podle něj projevem lidské lásky v reálném prostředí. Dále je laskavost

i projevem pedagogické lásky, ve které vychovatel a vychovávaný získávají vzájemnou důvěru, což je nejnáročnější prvkem celého preventivně výchovného systému. Podle Dona Boska se ten, kdo chce být dobrým vychovatelem, musí se umět dostat k srdci mladého člověka a dát mu poznat, že je milovaný. S principem laskavého a milujícího přístupu se váže otázka trestů. V oratoři nebylo povoleno užití fyzických trestů a k morálním trestům se přistupovalo jen v nejnútnejších případech. Don Bosko vycházel ze zkušenosti, že vychovatel který dokáže najít cestu k duši svého žáka, ho pak může vést, aniž by v něm cokoliv lámal, že je důležitější vzájemná a láska a respekt než strach (Štěchová, 1937, s. 179).

Mimo výše popsané principy rozumu, náboženství a víry jsou pro Preventivní výchovný systém Dona Boska ještě další charakteristiky, které spoludotváří specifčnost celého systému. Jak jsem již zmínila výše, Don Bosko se snažil vytvořit chlapcům **rodinné prostředí**, vycházející ze vzájemné náklonnosti, odpovědnosti, odpuštění a přátelství, prostředí, které by jim nahradilo scházející domov, a ve kterém by se cítili bezpečně (Stanovy, 1984, čl. 16). Jako velmi podstatnou spatřoval Don Bosko **aktivní přítomnost asistenta-vychovatele** mezi mládeží, která usnadňuje navázání osobního přátelského vztahu. Asistence vyžaduje lásku, pozornost, individuální přístup, partnerství, vzájemnou úctu a dialog a nedovoluje manipulativní, mocenské a autoritativní jednání (Váňová a Kaplánek, 2002, s. 12). Asistent se ideálně stává mentorem, přítelem a partnerem mladého člověka. Zároveň je pro mladé důvěryhodný a čitelný ve svých postojích a přesvědčeních, kteréžto také korespondují se způsobem jeho života. Takový vychovatel má **autoritu**, která je důležitá pro vývojový růst jedince a jeho osobnostní zrání (Váňová a Kaplánek, 2002, s. 12).

3.4 Salesiánská asociace Dona Bosca, o.s.

Salesiánská asociace Dona Bosca, o.s. (dále jen SADBA), je občanské sdružení, registrované MV ČR dne 26. 7. 2005, které sdružuje převážně právnické osoby, jako jsou salesiánská střediska mládeže. Jejím garantem je Salesiánská provincie Praha (Salesiánská asociace Dona Bosca, o.s., 2013, s. 4).

Důvodem pro vznik SADBY byla snaha realizovat dobrovolnou službu jak v zahraničí, tak v České republice. Dobrovolná služba je uskutečňována v rámci projektu Cagliari – salesiánský voluntariát, spojeného s projektem Adopce nablízko. Hlavní činností je školení dobrovolníků, kteří pak působí v salesiánských střediscích,

„kde poskytují dětem a mladým lidem smysluplné využití volného času, vzdělání, svůj čas a lásku“ Adopce na blízko (2013).

Hlavní oblasti činnosti SADBY jsou podpora dobrovolnictví, vzdělávání a výchova dobrovolníků, aktivity pro mládež, misijní a rozvojová pomoc, zajištění vzdělávacích a sociálních projektů, mezinárodní aktivity pro mládež, podpora činnosti svých členů.

Základní aktivity SADBY lze rozdělit do čtyř skupin. v České republice se věnuje formaci a vzdělávání dobrovolníků v programech Salesiánští animátoři a Margherita, a dále pomoci při hledání povolání (Cyklus Come in, Setkání se salesiány, duchovní doprovázení, duchovní obnovy). Mimo Českou republiku realizuje SADBA dobrovolnickou službu (Cagliari - salesiánský voluntariát) a projekt Misijní animace a rozvojové vzdělávání. v rámci Evropy se podílí na mezinárodních setkáních, mezinárodním školení animátorů, krátkodobém dobrovolnictví aj.

3.5 Cagliari – salesiánský voluntariát

Cagliari – salesiánský voluntariát je projekt občanského sdružení SADBA, založeného s cílem podporovat výchovu dětí a mládeže k etickým hodnotám v salesiánském stylu. Jedná se o dobrovolnou službu akreditovaného MV ČR (podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě).

Cílovými skupinami salesiánského voluntariátu jsou děti a mládež ze znevýhodněného sociálního prostředí, děti a mládež národnostních menšin a děti ulice. Činnost dobrovolníků spočívá v realizaci volnočasových aktivit, výuce (jazyků, odborných předmětů), doučování, dále v přípravě víkendových a prázdninových programů, v sociálním poradenství, a zastoupena je také manuální práce (Salesiánská asociace Dona Boska, o.s., 2013, s. 10).

Do projektu se mohou přihlásit lidé mezi 18 a 35 lety, kteří mají zkušenost s činností s mládeží (nebo jsou ochotni ji získat během doby přípravy na dobrovolnou službu) a kvalitní znalost cizího jazyka v případě, že se chtějí zapojit do dobrovolné služby v zahraničí (Adopce nablízko, 2013).

Salesiánský dobrovolnický program nezohledňuje (náboženské) vyznání dobrovolníků, ale předpokládá se ochota a schopnost respektovat salesiánský výchovný styl a jeho principy (křesťanská víra je jedním z nich) a schopnost plně se zapojit do

salesiánského díla. Během dobrovolné služby mají dobrovolníci možnost podílet se na duchovním životě (salesiánské) komunity, ve které žijí (Adopce na blízko, 2013).

Program Cagliari je složen ze tří na sebe navazujících dílčích částí. První je příprava dobrovolníka na dobrovolnou službu. Dále následuje samotné vyslání dobrovolníka na místo dobrovolné služby a jeho doprovázení v jejím průběhu. Po návratu do České republiky se dobrovolník zapojuje do navazujících aktivit, které jsou směřované k využití získaných zkušeností ve prospěch místní občanské komunity a dalších zájemců o salesiánský voluntariát.

Příprava k dobrovolné službě v rámci projektu Cagliari se skládá z osmi školících víkendů, které probíhají během jednoho roku. Zájemci o dobrovolnou službu získají základní informace o dobrovolné službě včetně jejích rizik, a rozšiřují své znalosti v oblasti interkulturní pedagogiky, výchovy, salesiánské pedagogiky a spirituality, sebepřijetí a sebevýchovy, komunikace a práce v týmu, praktické přípravy programů a her, první pomoci, zvládání krizových momentů aj. Seznámí se s místem dobrovolné činnosti. v případě zahraniční služby získají informace o kultuře, dějinách, společnostech, náboženské tradici a poslání misie (Adopce nablízko, 2013). v rámci přípravy absolvuje každý zájemce také několika týdenní zkušební pobyt (praxi) v některém ze salesiánských zařízení v České republice nebo v zahraničí.

Salesiánští dobrovolníci působí v řadě zemí jako například Ázerbájdžán, Kongo, Bulharsko, Mexiko, Zimbabwe a další. Vyslání dobrovolníka je však zatíženo značnými finančními náklady, spojenými se školením, vízy, očkovaním, dopravou, podporou během pobytu a mnoha dalším. Proto vznikl rozvojový projekt **Adopce nablízko**, jehož cílem je pomoc ohroženým a znevýhodněným dětem a mládeži na celém světě, prostřednictvím lidí, kteří se rozhodli věnovat svůj čas a práci pro pomoc potřebným. Myšlenkou Adopce nablízko je „dát dětem někoho, kdo se jim bude s láskou věnovat, bude mu na nich záležet a bude tam pořád s nimi“ Adopce nablízko (2013). Rozdíl od jiných programů rozvojové pomoci (jako například sbírky na stavbu škol nebo adopce na dálku, tedy finanční podpora vzdělávání chudých dětí) leží tedy ve financování („adopci“) konkrétních dobrovolníků, kteří pak svou činností pomáhají dětem a mladým. Díky tomuto projektu už bylo vysláno přes sto dobrovolníků do různých míst, kde salesiáni působí (Adopce nablízko, 2013).

4 VÝZKUMNÁ ČÁST

V empirické části práce představím cíl výzkumu výzkumnou metodu, kterou jsem pro šetření zvolila. Tou bude kvalitativní výzkum provedený formou polostrukturovaného rozhovoru. Představím techniku sběru dat, výzkumný soubor a způsob analýzy dat. Výsledky výzkumného šetření budou prezentovány v samostatné kapitole, stejně jako diskuse nad výsledky výzkumu.

4.1 Výzkumný cíl

Cílem této diplomové práce je zjistit jaké motivace k dobrovolné činnosti mají dobrovolníci, kteří se rozhodli zapojit do programu Cagliari - salesiánský voluntariát. Chtěla jsem porozumět důvodům, které vedou mladé lidi k tomu, že se zapojí do dlouhodobé dobrovolné služby a věnují rok či více ze svého života, práci pro druhé lidi, často ve ztížených existenčních podmínkách rozvojových zemí, bez nároku na finanční či materiální odměnu.

Dílejší výzkumné cíle má tato diplomová práce dva o to zjistit jak dobrovolníci hodnotí přínos své služby v místě, kde působili a zjistit přínos dobrovolné služby pro dobrovolníka samotného.

Na základě těchto cílů jsem stanovila tyto výzkumné otázky:

Co bylo rozhodující pro Tvé rozhodnutí stát se dobrovolníkem (který rozhodující moment)?

Proč jsi se rozhodl(a) zapojit právě do projektu Cagliari?

Jak vnímáš to, že SADBA je křesťanská organizace?

Jak hodnotíš přípravu k dobrovolné službě?

Lišila se realita v místě výkonu dobrovolnické služby od Tvého očekávání?

Jak vnímáš přínos Tvé práce, v místě, kde jsi působil(a)?

Změnil se tvůj život po návratu do ČR?

Působíš jako dobrovolník i nadále? (Kde a proč?)

Existuje něco, co Ti chybělo ze strany organizace, nebo co bys uvítal(a)?

4.2 Výzkumná metoda

K realizaci výzkumné části této diplomové práce jsem vybrala metodu kvalitativního výzkumu, která umožňuje bližší kontakt s respondenty a díky tomu hlubší poznání a porozumění jejich názorům a zkušenostem vztahujícím se k danému tématu. Kvalitativní šetření je „nenumerné šetření a interpretaci sociální reality. Cílem tu je odhalit význam podkládaných sdělovaných informací a porozumění lidem v sociálních situacích“ Disman (1998, s. 285). V rámci kvalitativního výzkumu provádí výzkumník šetření v přirozených podmínkách, což mu poskytuje možnost bezprostředně reagovat na nově vzniklé situace a pracovat s událostmi, sledovanými fenomény a jedinci tak, jak přicházejí. Získané informace o názorech respondentů mu umožňují odstoupit od povrchních údajů, a nahlédnout do niterných prožitků a pohnutek respondenta, a lépe pochopit problémový okruh.

Při analýze dat hrají důležitou roli i takové faktory jako popis prostředí, kde byl výzkum prováděn, citace z hovorů s respondenty, přepisy poznámek vzniklých během práce v terénu. Data jsou získávána méně standardizovanými postupy, induktivně analyzována a interpretována. Induktivní analýzou dat se výzkumník nesnaží poskládat celkový obraz, jehož tvar zná již od začátku, ale vytváří obraz, jehož kontury se rýsují až v průběhu sběru dat. Výzkumník zaznamenává podrobný popis toho, co pozoroval v rámci hledání významů a snahy pochopit aktuální dění (Hendl, 2005, s. 50).

Výsledky kvalitativního šetření není možné generalizovat pro celou populaci, protože tohoto výzkumu se účastní zpravidla malé množství respondentů, od kterých však je možné získat velké množství dat. Výsledky mohou být také ovlivněny samotným výzkumníkem a jeho preferencemi.

4.2.1 Polostrukturovaný rozhovor

Rubin a Babbie ve své práci *Research Methods of Social Work* uvádí, že kvalitativní rozhovor je interakcí mezi tazatelem a respondentem, kde se tazatel řídí obecným okruhem témat, nikoliv specifickým setem otázek které musí být kladeny v přesném znění a pořadí. Kvalitativní rozhovor je v podstatě konverzací, ve které tazatel stanoví obecný směr rozhovoru a sleduje konkrétní téma respondenta. Ideální je situace, kdy hovoří převážně respondent (Rubin a Babbie, 2001, s. 404).

Tomuto také nejlépe odpovídá metoda polostrukturovaného rozhovoru, kterou jsem pro výzkumné šetření zvolila. Polostrukturovaný rozhovor má schéma, které

obsahuje určitý okruh otázek, na které se bude výzkumník dotazovat. Zároveň však ponechává prostor pro případné doplňující otázky, které mohou během rozhovoru vyvstat a díky tomu z něj vytěžit maximum (Miovský, 2006, s. 159 – 161).

4.2.2 Technika sběru dat

Jelikož osobně znám některé dobrovolníky, kteří se účastnili programu Cagliari, oslovila jsem je k spolupráci na výzkumném šetření a zároveň jsem také kontaktovala koordinátorku dobrovolníků SADBY, která mi poskytla emailové adresy dalších dobrovolníků.

Na získané kontaktní adresy jsem zaslala krátký email, který mimo jiné obsahoval krátké představení, seznámení s tématem diplomové práce, informaci o časové náročnosti výzkumu a žádost o spolupráci. Následně jsem se s dobrovolníky, kteří zaslali kladné odpovědi, domluvila na rozhovoru. Pro setkání jsem volila neutrální, ale příjemné prostředí, kde se respondent bude cítit dobře, například kavárnu nebo čajovnu. Vzhledem k časovým možnostem dobrovolníků a faktu, že pocházejí z celé České republiky, proběhla část rozhovorů prostřednictvím služby Skype (na žádost respondentů byly rozhovory uskutečněny převážně ve večerních hodinách).

Jednotlivé rozhovory byly uskutečněny s každým dobrovolníkem zvlášť, s výjimkou respondentů 3 a 4, kteří jsou manželé a rozhovor mi poskytly současně. Pro zachycení rozhovoru v jeho autentické podobě a usnadnění následné analýzy a interpretace jsem použila nahrávací zařízení, na což jsem respondenty před zahájením rozhovoru upozornila a všichni s tímto postupem souhlasili.

Při samotném rozhovoru jsem odpovědi respondentů nepřerušovala, nechala jsem je volně povídat, možnost zformulovat, co považují v rámci dané otázky za důležité. Jejich odpovědi jsem nikterak neusměrňovala, pokud se ve vyprávění odchýlili od tématu, položila jsem doplňující otázky. Délka rozhovoru se pohybla mezi 20 až 35 minutami.

Rozhovory jsem následně přepsala a vytiskla, abych s nimi mohla snadněji pracovat. Texty rozhovorů jsem neupravovala do spisovné češtiny, ale ponechala jsem je tak, jak byly řečeny. Do přepisu jsem zahrnula pouze některé neverbální složky jako smích, odmlky apod. a vypustila jsem části, které neobsahovaly pro analýzu podstatné informace, jako citoslovce hm, eh, odkašlávání aj. Strukturu rozhovoru uvádím v příloze č. 1. Vybrané přepisy rozhovorů s dobrovolníky uvádím v příloze č. 2.

4.2.3 Výzkumný soubor

Do výzkumného šetření se zapojilo celkem devět respondentů ve věku 27 až 31 let, z toho čtyři ženy a pět mužů. Délka trvání dobrovolné služby byla, s výjimkou dvou respondentů, minimálně rok. Někteří dobrovolníci působili v salesiánském voluntariátu opakovaně.

Během dobrovolné služby pracovali všichni respondenti s dětmi a mládeží. Nejčastěji se jednalo o výuku a doučování, pořádání volnočasových aktivit, zdravotní péči o děti či pomoc s administrativním zajištěním chodu organizace a psaní projektů.

V zájmu zachování anonymity dobrovolníků, kteří mi poskytli rozhovor, neuvádím jejich jména, ale označuji je jako respondent/ka 1 až 9.

Respondentka 1 dobrovolnou službu absolvovala dvakrát, pokaždé Bulharsku, kde se podílela na prázdninovém programu pro děti a práce v komunitě.

Respondent 2 působil jako dobrovolník v Středisku dětí a mládeže v Bulharsku. Zde se věnoval především organizaci volnočasových aktivit pro mládež jako kroužky a pořádání různých akcí a animátorskému kurzu. V Bulharsku strávil celkem dva roky.

Respondentka 3 odjela na dobrovolnou službu do Indie, kde pomáhala v salesiánské škole s výukou, doučováním a organizací volnočasových aktivit.

Respondent 4 vykonával voluntariát ve městě Deodurga v Indii společně se svou ženou. Věnoval se hlavně výuce angličtiny, informatiky, přírodních věd a matematiky, doučování a organizaci aktivit pro děti.

Respondentka 5 byla v Bulharsku nejprve krátkodobě a po několika letech se rozhodla odjet do Bulharska na rok. Náplní její práce bylo doučování a příprava kroužků a volnočasových aktivit pro děti.

Respondent 6 pracoval po dobu jednoho roku v Bulharsku a věnoval se tedy především volnočasovým aktivitám pro děti a mládež a animátorskému kurzu, který je určen mladým lidem, kteří se aktivně věnují práci s dětmi a mládeží ve farnostech.

Respondent 7 působil v salesiánském centru v Zambii, kde se kromě oratoře zapojil do doučování studentů z místní technické školy, projektu adopce na dálku podporující nejchudší děti.

Respondentka 8 byla jedenáct měsíců dobrovolnicí v Jihoafrické republice, kde učila náboženskou výchovu, podílela se na práci ve farnostech a chodu nedělní oratoře.

Respondent 9 pobýval v Bulharsku po dobu 4 měsíců. Jeho dobrovolná služba byla částečně zkombinována s povinnou školní praxí. Stejně jako ostatní Bulharští dobrovolníci se podílel především na mimoškolních programech pro děti a mládež.

4.2.4 Analýza dat – otevřené kódování

Získaná data jsem analyzovala pomocí otevřeného kódování, což je technika, při níž je „text rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými (označenými) fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje“ (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 211). Podstatné je v získaných datech nalézt jednotlivá témata a těm přiřadit označení. Tato témata jsou vztažena k otázkám, které byly použity autorem či v literatuře, nebo k pojmům, které používají respondenti. Cílem kódování je rozkrytí rozhovoru. Způsob takového rozkrytí záleží pouze na výzkumníkovi, je možné kódovat jednotlivá slova, věty či odstavce, důležité je aby výzkumník neopustil cíl kódování, tedy tematické rozlišení textu (Hendl, 2005, s. 247 – 248).

V souladu s výše uvedeným jsem tedy přeepsané texty rozdělila na jednotky (pro větší přehlednost v textu jsem je označila rozdílnými barvami), které svým obsahem odpovídaly jednotlivým výzkumným otázkám. Takto vznikly jednotlivé kategorie, kterým jsem přidělila odpovídající kódy.

4.3 Prezentace výzkumného šetření

V následující části popíši jednotlivé kategorie, které vznikly během kódování odpovědí jednotlivých respondentů. Uvedené kategorie korespondují s hlavními výzkumnými otázkami. Ty přinesli odpovědi, jaké jsou motivace dobrovolníků k zapojení se do projektu Cagliari – salesiánský voluntariát, jak dobrovolníci vnímali přípravu k dobrovolné službě, jak dobrovolníci hodnotí přínos své práce v místě, kde působili a v čem bylo dobrovolnictví významné pro samotné respondenty. Nejprve vždy

uvedu otázku, ke které se kódováním získané kategorie vztahují, a poté tyto kategorie vysvětlím podrobněji.

4.3.1 Motivace dobrovolníků k jejich činnosti

První okruh kategorií souvisí s motivacemi dobrovolníků k zapojení se do salesiánského voluntariátu. Po zpracování odpovědí respondentů vzniklo celkem devět kategorií vymezujících jejich motivace.

Kategorie 1: Uplatnění získaných dovedností a zkušeností

Nejčastěji zmiňovanou motivací byla touha uplatnit nabyté schopnosti a dovednosti ve prospěch druhých osob. Pocit, že člověk velmi jednoduše získal vzdělání a zkušenosti, o které by se rád podělil s lidmi, aby je obohatil.

„Prostě byla touha, nějaká touha prostě uplatnit co jsem se mohl naučit, tady v té naší zemi, nebo v Evropě zadarmo. A docela jednoduše, co se týká vzdělání“ (Respondent 7).

Mnoho dobrovolníků, kteří se zapojí do salesiánského voluntariátu, se věnuje dobrovolnictví dlouhodobě a *„dobrovolná služba v zahraničí pak byla asi logickým vyústěním“ (Respondentka 1)*. Tito dobrovolníci nejčastěji pracují s dětmi a mládeží, a to nejen v salesiánských střediscích, ale také v neziskových organizacích a ve farnostech. Jsou to vedoucí odpoledních zájmových kroužků, vedoucí dětských táborů, organizátoři dětských různých volnočasových aktivit.

„Takové to, že mi připadalo, že, já jsem tehdy hodně pracovala s děckama a s mládeží, a že to umím docela dobře. A tak jsem si říkala, že bych to mohla zkusit i někde jinde než v prostředí, kde jsem strašně zvyklá. Myslela jsem s, že můžu v tomto směru něco nabídnout“ (Respondentka 5).

„Tábory pořádám, mockrát než jsem odjel, jsem dělal hlaváka na táboře, takže jako něco takového, pracovat s mládeží, ale něco, co už umím, nebo myslel jsem si, že umím a měl bych možnost to tam předat.“ (Respondent 6)

Kategorie 2: Pomáhat druhým lidem

Další motivací k dobrovolné činnosti byla snaha pomoci lidem, kteří to potřebují. V této souvislosti vícekrát zaznělo darování sebe samotného, ochota věnovat svůj čas a poskytnutí osobních dovedností a schopností pro dobrou věc.

„...dobrovolná činnost pro mě bylo něco, co jsem chtěl jakoby někam darovat. Prostě svůj čas investovat pro dobrou věc. To bylo úplně jedno kde. Takže takové darování se sebe sama.“ (Respondent 6)

Touha pomoci druhým se pojí s povědomím dobrovolníků, že jsou lidé, kteří „neměli takové štěstí jako oni“, tedy lidé, kteří mají horší životní podmínky, ztížený přístup ke vzdělání či zdravotní péči.

„...tak pomoci lidem, kteří mají mnohem těžší...prostě těžší podmínky k tomu získat vzdělání, tak jim v tom pomoc, nebo tak.“ (Respondent 7)

Kategorie 3: Pomáhat v zahraničí

Velmi silné zastoupení měla motivace pracovat nebo pomáhat v zahraničí. Tuto motivaci měla více jak polovina dotazovaných. *„Určitě tam byla touha poznat práci v zahraničí“ (Respondentka 1)*. Zajímavé je, že hned dva z dotazovaných respondentů uvedli, že si dlouhodobě přáli odjet pomáhat do zahraničí (konkrétně do Afriky), ale nepovažovali to za splnitelné z finančních důvodů, přičemž oba tito dobrovolníci se narodili a vyrůstali na vesnici.

„Odjakživa jsem chtěl někam vyjet pomáhat. Mým snem byla Afrika. Vždycky jsem si myslel, že je to nemožné, že člověk musí mít spoustu peněz, aby mohl zaplatit, letenky, očkování, jídlo a ubytování a všechno s tím spojené..., a tak jsem o tom pořád jen tak snil s tím, že to asi nepůjde. Pak jsem byl na jedné přednášce dobrovolnice, která se vrátila z Indie, a zjistil jsem, že se dá vycestovat jako dobrovolník, zkrátka že by to nemusel být zase takový problém, jak jsem si myslel.“ (Respondent 2)

Kategorie 4: Hledání uplatnění

Někteří z respondentů se stali dobrovolníky na základě nějaké životní události. Takovým okamžikem může být například ukončení vysokoškolského studia, kdy budoucí absolvent nemá pro něj zajímavé pracovní nabídky, ale také nechce mrhat svým časem a schopnostmi a trávit dny nicneděláním, a tak hledá aktivitu, které by se mohl věnovat.

„Bylo to, že jsem nevěděl, co budu dělat po výšce. Vůbec jsem netušil, upřímně pracovat se mi nechtělo (smích), že bych šel hledat nějaké pracovní procesy. Takže v páťáku, nebo vlastně čtvrtáku na výšce jsem se rozhodoval co a jak dál, takže jsem začal hledat dobrovolnou činnost.“ (Respondent 6)

„... jsem si říkala, že skončím školu a než začnu pracovat, pojedu na rok ještě do toho Bulharska.“ (Respondentka 5)

Jsou také dobrovolníci, kteří se do programu Cagliari zapojí, přestože práci hledali aktivně. *„Prvotní impuls vycházel z toho, že chtěli jet do zahraničí si vydělávat, ale to bylo v roce 2008, kdy začala ta krize, a zjistili jsme, že nás nikde nechcú (...) pak žena náhodou řekla, že půjdeme někam dělat dobrovolníky a zjistili jsme, že nás to každého zvlášť už napadlo.“ (Respondent 4).* Lze usuzovat že, salesiánský voluntariát v sobě kombinuje možnost vycestovat do zahraničí a nabízí pro někoho zajímavou pracovní náplň, což je pro mnohé dobrovolníky atraktivní.

Kategorie 5: Povinná praxe

Jeden z respondentů si zvolil zahraniční dobrovolnou službu, aby splnil povinnou školní praxi. Tato motivace je v rámci tohoto výzkumu ojedinělá.

„Já jsem musel v rámci studia pro dobu jednoho semestru absolvovat praxi v zahraničí. Původně jsem chtěl do Demokratické republiky Kongo, ale během přípravných setkání jsem viděl, že Bulharská komunita byla nejvíce „salesiánská“ a její činnost mi dávala největší smysl a během třetího setkání jsem si uvědomil, že bych toho chtěl být, alespoň na chvíli, součástí.“ (Respondent 9)

Kategorie 6: Služba v církvi

Nezanedbatelné zastoupení měla i motivace vycházející z náboženského přesvědčení respondentů. V této souvislosti hovořili dobrovolníci o službě v církvi, uskutečněné skrze pomoc druhým. *„Pokud je člověk křesťan tak to prostě bere i jako službu, řekněme službu v církvi nebo prostě do toho vztahuje i křesťanské hodnoty.“ (Respondent 7)*

Dva z dotazovaných hovořili ve spojitosti s rozhodnutím pro dobrovolnou službu také o misijním aspektu své cesty a snaze předávat víru. *„Že už mi přišlo, že to není jenom o mě a o tom, že já jedu pomáhat a že já něco nabízím, ale že je to trošku i o té víře a o tom, že bych mohla být užitečná i takhle. Jakoby z toho misijního hlediska trošku.“ (Respondentka 5)*

Kategorie 7: Salesiánské hodnoty

Značně významným aspektem v rozhodování dobrovolníků se ukazuje také samotný salesiánský duch programu a principy, na kterých je postaven, neboť je

vnímám jako záruka kvality. „Konkrétně ke Cagliero, tak si myslím, že tady v Čechách neexistuje žádný jiný dobrovolnický program, který je na takové úrovni a ještě tím, že je duchovně zaměřený si myslím, že to je vyšší level, třeba pro mě. Věřím tomu, že ne pro každého, ale jak to Cagliero je nastavené, tak si myslím, že profesionálně a na odborné úrovni.“ (Respondent 6)

Fakt, že organizace vychází ze salesiánských hodnot, byl dokonce vnímán jako určující pozitivní proměnná, která Cagliero nejen odlišuje od ostatních dobrovolných programů, ale ovlivnila rozhodnutí při výběru dobrovolnické organizace. „Cagliero pro mne mělo kouzlo kvůli salesiánskému zázemí, které mě té době uchvacovalo, a chtěl jsem být jeho součástí. Navíc ostatní dobrovolnické organizace v ČR pro mě tehdy neměly takovou kredibilitu.“ (Respondent 9)

Podle výpovědí jsou všichni dotazovaní věřící a křesťanské principy organizace pro ně jsou také zárukou určitého standardu chování a komunikace. „Já jsem to vnímal jako úplně v pohodě, ba naopak i mě to tak trochu, mě to bylo příjemný, že jsem věděl, v jakým su prostředí, že jsem tak vnitřně tady, jsem si říkal, že tady od těch lidí, že nemusím se tady bát nějakých podrazů.“ (Respondent 4)

SADBA byla také vnímána jako organizace zachovávající stejné hodnot, jaké mají sami dobrovolníci, což hrálo také roli při jejich rozhodování. „... a jsem věřící. Takže jsem byl rád za to, že je to křesťanská organizace, vycházející z výchovných principů Dona Boska.“ (Respondent 2)

Dotazovaní oceňovali otevřenost SADBY vůči adeptům, kteří se ke křesťanskému vyznání nehlásí, ale sami poukazovali, že je ze strany těchto dobrovolníků potřebná velká míra tolerance, protože prvky křesťanství se prolínají celou dobrovolnou službou od přípravy až po konkrétní práci v zahraničí. „Znám dobrovolníky, kteří tam jeli a nebyli věřící. A neměli s tím vůbec problém. Takže není to pro ně uzavřené. Musí respektovat křesťanskou víru, protože samozřejmě poslat někoho kdo to nerespektuje je problém, třeba v Zambii je sto procent věřících...“ (Respondent 7)

Salesiánský voluntariát je postaven nejen na principech Dona Boska, ale celkově vychází z hodnot křesťanství. Nabízí se otázka, jak vnímali respondenti tuto skutečnost a jestli nějakým způsobem ovlivňovala jejich práci.

„Jo, toto mi zrovna nevadilo, protože sama mám zkušenosti s vírou. A opačně mi přišlo, že je docela otevřená i k lidem, kteří nevěřili v Boha a my jsme jich teda v ročníku několik měli, a ti to taky vnímali dobře, takže si myslím, že to nebylo nijak na

obtíž vyloženě (...) U nás se to promítalo hodně. My jsme to vnímali jako výhodu, hodně jsme si povídali s kněžími, chodilo se na mše a s těma děčkama se pracovalo hodně přes víru. Tam by to bylo takové hodně těžké pro mě, kdybych nevěřila v Boha, jak zapojit se plně do té práce. Ale jsou místa, kde je to víc oddělené.“ (Respondentka 5

Kategorie 8: Dobrovolníkem díky kamarádovi

Někteří z respondentů si vybrali program Cagliari na základě rozhovoru s někým, pro ně osobně významným, kamarádem, nebo někým, kdo se dobrovolné služby účastnil.

„Ale pak to bylo na to nařuknutí toho kamaráda, který říkal prostě, dozvěděl jsem se o tomhle a o tomhle, nechceš se tam jít se mnou podívat a líbilo se mi to. A jedna kamarádka dobrá přes ně odjížděla a pak se vrátila a byla strašně spokojená.“ (Respondentka 5)

Část dobrovolníků působila v salesiánských střediscích nebo farnostech a pro dobrovolnou službu se rozhodla na základě nabídky ze strany salesiánů. *„Když jsem přišla na vysokou školu do Českých Budějovic, tak jsem poznala salesiány. A člověk řekl, že by chtěl někam jet, tak jeden salesián řekl, že salesiáni mají program, kterej umožňuje mladým lidem jakoby odcestovat na rok nebo i na měsíc.“ (Respondentka 8)*

Kategorie 9: Dobrovolníkem díky náhodě

Část dobrovolníků se k salesiánskému voluntariátu dostala náhodou, bez předchozí znalosti salesiánského prostředí a to nejčastěji během vyhledávání informací o možnostech dobrovolnictví v zahraničí na internetu. *„Tušil jsem o nich, ale nic moc. Takže náhodně na webu. Jakmile jsem náhodně prohledával několik těch organizací. A tam mě asi zaujala tady tato.“ (Respondent 6)*

Tato skupina respondentů shodně vypovídala, že je zaujal popis projektu na webových stránkách organizace. *„Bylo to dobře popsání, jedna z mála nabídek“ (Respondentka 3).* Především díky informacím z internetu, které dobrovolníci vyhodnotili jako přínosné a zajímavé, získali o daný projekt zájem. *„Přes internet. My jsme hledali dobrovolnictví v zahraničí (...) jinde člověk nevěděl, do čeho by šel. Tohle se nám na první pohled líbilo.“ (Respondent 4)*

4.3.2 Hodnocení přípravy k dobrovolné službě

V průběhu rozhovorů jsme se dotkli také přípravy na dobrovolnou službu. Kategorie vyhodnocené na základě odpovědí respondentů, nesou informace o kvalitě přípravy, odvíjející se nejen od obsahové stránky, ale také formy, jakou je realizována. Třetí kategorie objasňuje souvislost přípravy s motivací dobrovolníků a další vystavuje salesiánskou přípravu srovnání s jiným dobrovolnickým programem.

Kategorie 1: Obohacující příprava

Všichni dotazovaní uváděli, že příprava byla prospěšná a dobře připravená. Poskytla jim dostatečné informace o dobrovolné službě a místě, kde budou působit, byla praktická a celkově přínosná pro jejich následnou službu. *„Příprava byla výborná. Myslím si, že byla koncipována dobře. Přednášky měly ve většině případů vhodný obsah, ale nejlepší byla možnost si všechno osahat, mít možnost se setkat s bývalými dobrovolníky, být v salesiánských domech, muset na praxi.“* (Respondent 9)

„Když jsem na to nastupoval, tak to, co mě odrazovalo, bylo to, že v přípravě je osm víkendů, což je hrozně moc, ale úplně zbytečně. Ještě než to skončilo vlastně, tak jsem za to byl hrozně vděčný.“ (Respondent 6)

Během přípravy získali dobrovolníci také přehled v administrativních náležitostech voluntariátu, tedy sepsání smluv s vysílající a přijímající organizací, vyřízení cestovních dokladů a náležitostí, pojistné smlouvy aj.

„A další věc, že, jo, že jsme se dozvěděli to praktický, třeba včetně takových věcí jako co jako udělat administrativně kde, ale co je důležitý aj říct, že zpětně teďka, že bez toho ani rána jo, že to prostě bylo důležitý.“ (Respondentka 3)

Další nesporné pozitivum kvalitní přípravy se projevuje v přístupu přijímajících organizací k dobrovolníkům, které vysílá SADBA. Její dobrovolníci jsou vnímáni jako důvěryhodní, zodpovědní a schopní lidé, kterým je možno svěřit odpovídající úkoly. *„Tu důvěru ti dají hned na začátku. Což je ale taky výhoda té přípravy, třeba když ti dobrovolníci tam jezdí delší dobu, na to místo (...) tak oni už přeci jen ví, ti salesiáni, že je třeba posílá ta organizace SADBA. Tak třeba ví, že ti dobrovolníci mají nějakou přípravu a že by neposlali dobrovolníka, který by se neověřil, který by prostě neměl ty schopnosti, které oni potřebují.“* (Respondent 7)

Dobrovolníkům přináší dlouhodobá příprava prostor k navázání vztahů s ostatními členy skupiny. Právě různorodost a skupiny a její přínos a osobní obohacení

jejích členů se zde ukazuje jako další motivace, k volbě programu Cagliari, zejména u dobrovolníků, kteří již mají se salesiánskými středisky či voluntariátem předchozí zkušenost.

„A pak když už jsem šla podruhé, tak jsem věděla, že i kvůli té přípravě jsem věděla, že chci jet přes salesiány. Ta příprava je prostě výborná věc, i kvůli vztahům s těma lidma, se kterýma se potkáš současně na té přípravě.“ (Respondentka 5)

Kategorie 2: Sdílené zkušenosti

Setkání s bývalými dobrovolníky, které v rámci přípravy probíhá, hodnotili dotazovaní jako přínosné díky možnosti získat informace a celkový vhled do situace v místě výkonu služby. *„Zrovna v Indii byli dva roky před nama takovej manželskej pár, kteří byli taky čerstvě vzití a ta osobní zkušenost nám dost pomohla a pak jsme ještě měli kontakt s jednou holkou, která byla zas ve stejným středisku jako kam jsme jeli my, přímo ve stejným místě. Tak ta nám řekla zase praktický informace konkrétně z toho danýho místa, no, takže bezvadný.“ (Respondentka 3)*

„Na druhou stranu jsem už tehdy oceňoval a vím, že to ocenili i ostatní, že se tam člověk potká i s těmi bývalými dobrovolníky (...) Oni řeknou třeba, i že měli nějakou krizi, to jsou schopni říct a člověk to pak čeká a je to pak jednodušší.“ (Respondent 7)

Přesto ale respondenti reflektovali skutečnost, že i sebelepší informovanost nezaručí stoprocentní připravenost na kulturní a jiné odlišnosti země, do které jeli.

„A tím, že se to tam mění, konkrétně třeba v Bulharsku je to rok od roku jiné, to se opravdu dost rychle mění (...) a to mě oni ani neřekli, tak to mě tam třeba překvapilo. Nebo ani ne pozitivně nebo negativně, jsem měl možnost se tam podívat, co oni třeba neřekli. Takže to mohlo být takové příjemné překvapko, protože si myslím osobně, že jako ono se tam na tom Cagliariu zase říká jako kdyby skoro všechno, člověk pak přichází občas o nějaké překvapení (smích), ale stejně se vždycky nějaké najde.“ (Respondent 6)

Kategorie 3: Posílení motivace

Ukazuje se, že díky dlouhodobosti přípravy se selektují ti, dobrovolníci, jejichž motivace k dobrovolné službě je nejsilnější a naopak sama délka přípravy tuto jejich motivaci formuje a posiluje. *„Já ji hodnotím docela vysoko. Myslím si, že je důležitá. Jsem si říkal, že jsou některé věci od znova, ale aspoň jsem měl čas si to ujasnit*

a upřesnit si zpětně tu motivaci, a všechny ty věci. Prostě si to dobře urovnat. Že to prostě nebylo nic zbrklého.“ (Respondent 7)

Právě dlouhodobost přípravy je zkouškou pro mnohé zájemce o voluntariát, kteří jsou nadšeni krásným ideálem pomoci druhým, ale chybí jim vytrvalost a odolnost. Tento výběr na druhou stranu eliminuje také ty adepty, jejichž motivace nejsou slučitelné s povahou salesiánského voluntariátu.

„Tam bylo spousta takových těch na začátku, si pamatuju, že oni přišli jako na první víkend zachraňovat černoušky v Africe, a byl tam kotel takových lidí. No a jeli na první nebo druhý víkend a pak odpadli. A věřím, že kdyby neměli takovou dlouhou přípravu, tak by odpadli anebo by to měli hodně těžké přímo na dobrovolnictví, nebo by byli zklamaní, nebo by chtěli pořád něco dělat, ale nedokázali by se třeba přizpůsobit tomu systému. Takže v tom si myslím, že to Cagliari je mnohem dál než ty ostatní. Ti, kdo vyjedou, tak už vědí něco, něco dokážou udělat a jsou už tak jako dobře nastavení. Takže ta příprava osmi víkendů je hodně suprová, je to teda dost drsný výběr, opravdu z těch třeba třiceti se dostane třeba deset. Většina jako odpadne, což si myslím, že je dobře. Kdo tam chce jít, tak tam vydrží.“ (Respondent 6)

Kategorie 4: Srovnání s jinými programy

Tři z dobrovolníků měli osobní zkušenost z programu EVS (Evropská dobrovolnická služba), kterou ve srovnání s přípravou v Cagliari popisovali jako nedostatečnou, především co do obsahu informací, připravenosti dobrovolníků a způsobu komunikace organizace s adepty.

„To je tak trochu porovnávání třeba s tím EVS, oni měli jeden víkend a tam se hodně snažili všechny ty věci smrsknout do jednoho víkendu, různé praktické věci. Ale ten jeden víkend byl opravdu málo. A hodně těch, co chtěli vycestovat přes EVS a neabsolvovali nikde nic jiného, tak v tom byli fakt zmatení, netušili. Tam byl ključina, co jel za týden do Španělska, a on neměl vůbec žádné materiály, kdo ho bude čekat tam v Madridu. To se v Cagliari prostě nestalo.“ (Respondent 6)

Oproti zmiňované přípravě na EVS, dostali dobrovolníci v programu Cagliari nejen cenné informace, praxi a celkový přehled, ale získali také pocit osobní důležitosti a odpovědnosti, za průběh celé služby, který je utvrdil jejich rozhodnutí k dobrovolnictví. *„Že tam nejsme jenom tak do počtu, že to není jen tak naoko jak jsem měla pocit třeba v EVS. Jde hlavně o to, abychom byli užiteční, tam kde pojedeme a je*

ve snaze toho týmu, aby to zajistili co nejlíp, abychom mohli odjet a tak. Byla tam prostě podpora.“ (Respondentka 5)

4.3.3 Prospěšnost dobrovolné služby z pohledu dobrovolníka

Dílčím cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak sami dobrovolníci vnímali přínos své práci, v místě kde voluntariát probíhal. Jsem si vědoma, že toto jejich hodnocení je velmi subjektivní a nemůže poskytnout celistvé zhodnocení přínosu organizace, přesto se domnívám, že má výpovědní hodnotu.

Tři z dotazovaných dobrovolníků mají vysokoškolské vzdělání v oboru sociální politika a sociální práce a proto považují jejich výpovědi za relevantní k posouzení přínosu jejich činnosti i z hlediska sociální práce. Výpovědi těchto dobrovolníků jsou uvedeny ve vlastní kategorii.

Kategorie 1: Smysluplná práce

Jednotlivé výpovědi se shodovaly v tom, že dobrovolná služba je smysluplná, a má přínos pro lidi, se kterými dobrovolníci pracují.

„Já si myslím, že to smysl má. To je třeba rozdíl, když tam člověk odjíždí a když se vrátí. Člověk si není jistý, jestli ta bude přínosný, když tam odjíždí, a když se prostě vrátil tak ví, že to prostě má smysl, že tam ti dobrovolníci jezdí a mají přínos.“ (Respondent 7)

Dotazovaní, kteří doučovali děti nebo pracovali ve školách, uváděli, že v oblasti vzdělání zaznamenali u mnohých dětí jisté zlepšení. *„A to že vím od předchozích dobrovolníků a od salesiánů jak se některá děcka vyvíjely (...) tak ten přínos tam určitě je v té práci nebo i v tom, že se u nich jede hlavně přes vzdělání, doučování a takhle. Takže smysl práce jsem viděla, to bylo dobré.“ (Respondentka 5)*

Dobrovolníci, kteří působili ve volnočasových kroužcích, viděli největší přínos práce v rozšíření obecného povědomí dětí a získání zkušenosti s jinou kulturou.

„Spíš si zas myslím, že jsme těm děckám rozšířili obzory, jakože přece jen tam byli v takové, nebo tak jak my jsme zakuklení v našem evropském pohledu, tak oni jsou v tom indickým (...) že prostě když viděli, že muž s tou manželkou můžou žít, aniž by chlap tu manželku mlátil. To pro ně je prostě nepochopitelný, že já ženu prostě nemlátím a že jsou prostě schopni žít spolu jako partneři a mít se rádi.“ (Respondent 4)

Kategorie 2: Sociální aspekty

Tato kategorie obsahuje výpovědi dobrovolníků, kteří mají vzdělání v oboru sociální práce. Jejich znalosti získané během studia jsem konfrontovala ze situací v zemích, kde působili. Respondenti hovořili o problému sociálního vyloučení v místech, kde pracovali. „*Tam to bylo úplně klasické. To jsem si říkala úplně ukázkové prostorové sociální vyloučení.*“ (Respondentka 5) Prostorové vyloučení se týkalo především romských čtvrtí, ve kterých jsou salesiánská střediska, která se zde zaměřují právě na volnočasové aktivity a doučování romských dětí. Problematický je také přístup dětí v těchto čtvrtích ke vzdělání a motivace k vytrvání ve školní docházce. „*V tom vzdělání byla jasná taková segregace. V mnohém více jasně, než tady v Čechách, tady je to více skryté. Tam ten rozdíl v tom, že k sobě vzájemně nepatříme.*“ (Respondentka 5)

Přístup k sociálním službám, je v mnoha zemích, kde salesiáni působí, velmi omezený či minimální, protože neziskový sektor není rozvinutý a organizací, které by se věnovaly práci s potřebnými skupinami obyvatel je poskromnu. „*Salesiáni jsou jedna z mála organizací, která tam vůbec něco takového dělá. Tady je neziskovek třeba tisíc, a tam jich je pět pro celé Bulharsko*“ (Respondent 2).

Salesiánská střediska se snaží v okrajových čtvrtích měst, školách a dalších vhodných místech, vytvářet takové prostředí, které by dětem nabízelo jak vzdělání, tak zábavu a smysluplné činnosti. „*Jo pořád to jelo, rozvíjelo se to tam, kroužky tam začaly a různé biblické hodiny, hry a oni tam doučují, snaží se zařazovat děti, které chodí do centra, taky zpátky do školy, tak já jsem tam byl třeba i teďka o prázdninách se podívat a viděl jsem zase obrovskej kus posunu.*“ (Respondent 2)

Přínosy práce vnímali dobrovolníci se vzděláním v sociální oblasti především v dlouhodobosti „*pracovalo se tam každý den a tam bylo vidět krásně, jak se to jako rozvíjí a že to má smysl. To ale zase bylo tím, že tam byli salesiáni nastálo a byl tam vyloženě program a ty děcka tam třeba mohly dojít*“ (Respondent 2) a komplexnosti práce. Propojení více úrovní, kdy se dobrovolníci zapojovali nejen ve střediscích, ale také navštěvovali rodiny a školy. „*Někdy jsme nepracovali jen s těma děckama z té čtvrti, ale chodili jsme i do dětského domova, tam byla navázaná spolupráce, nebo jsme chodili, a to bylo v té čtvrti, doučovat do škol, do romských škol v té čtvrti.*“ (Respondentka 5).

Kategorie 3: Chybějící návaznost

Jako možné riziko své práce popsali dva respondenti fakt, že různé aktivity centra stojí a padají s osobou dobrovolníka. To znamená, že dobrovolníkův odjezd může ukončit i dobře rozjeté projekty, případně je přerušit do doby, než přijde někdo nový s odpovídajícími schopnostmi. *„Krásně jim tam frčela oratoř, tam jim chodilo padesát děcek a oni odjeli a tím, že to nemělo návaznost, protože to stálo na nich, tak to všechno skončilo, to prostě bylo, já jsem tam přijel a tam nechodil nikdo, jo, nebo dva kluci, jo. Bylo to postavené na těch lidech.“* (Respondent 6)

Vědomí toho, že po odjezdu projekty možná skončí a jejich práce tak přijde vniveč, působilo na respondenty demotivačně a vytvářelo problémové situace, které dobrovolníci museli řešit během dobrovolné služby

„Jediné v čem já jsem měla krizovku a co bylo právě z toho mého osobního přínosu, že jsem si ke konci, hlavně když už jsem měla odjíždět, říkala, že si tam s těma lidma uděláš vztahy, oni se, i když se snažíš, na tobě stanou do určité míry závislí, zvlášť třeba děti, které mají k tomu tendence“ (Respondentka 5).

4.3.4 Přínos salesiánského voluntariátu pro dobrovolníky

Výzkum se ve svém druhém dílčím cíli zaměřil na přínosy dobrovolné služby pro dobrovolníky. Respondenti v souvislosti s otázkou co je to dobrovolnictví shodně uváděli, že je to činnost, za niž nenáleží finanční odměna. Avšak téměř polovina dotazovaných vypověděla, že odměna za dobrovolnictví není sice materiální, ale existuje v jiné podobě. *„To ale neznamena, že tam ty odměny nejsou. Není hmotná, ale nějak jinak...“* (Respondentka 3)

„...jakože hodně pociťuju, že za to dobrovolnictví i já hodně dostávám.“ (Respondentka 5)

Kategorie 1: Obohacující zkušenosti

Nejvýraznější obohacení po absolvování dobrovolné služby vnímali respondenti v oblasti osobního rozvoje, v získání nových zkušeností a dovedností. *„Že mě to naučilo hodně takových věcí jako kdyby ve smyslu seberozvoje, ve smyslu větší samostatnosti, sebedůvěry.(...) přišlo mi, že si s hodně věcma umím najednou poradit, že dost věcí, i když vypadají neřešitelně, jde zvládnout.“* (Respondentka 5)

„Já ještě k tomu odměnění, je to o zkušenostech, ať už jsem měla pozitivní nebo negativní, zkušenost, obohacení pro život.“ (Respondentka 3)

Další část dobrovolníků silně vnímala duchovní přínos služby a obohacení ze setkání s jiným typem kultury a prožívání liturgie. *„Ale hrozně moc mi to dalo jako duchovního, hodně, a hlavně poznání třeba východní liturgie, která mě oslovila, je mi bližší třeba než tadyta naše.“ (Respondent 6)*

Nesporný přínos mělo také cizojazyčné prostředí, ve kterém dobrovolníci dlouhodobě pobývali, a díky kterému se měli možnost zdokonalit v cizím jazyce. *„Rozmluvil jsem se anglicky. Já když jsem tam jel, neměl jsem úplně stoprocentní angličtinu, což nebylo úplně nejlepší a pak jsem byl úplně v pohodě.“ (Respondent 7)*

Pro část respondentů byl velmi uspokojivým zážitkem pocit, že dělali něco, co pro ně bylo smysluplné, v čem viděli pozitivní dopady služby. *„Měla jsem za sebou pocit, že to co jsem tam dělala, mělo smysl, to bylo fakt dobré a taky to, že záleží na tom, co dělám, že nejsem jen jedna z mnoha, ale že já konkrétně můžu jít a udělat něco fakt dobrého.“ (Respondentka 5)*

Kategorie 2: Nastavení životních hodnot

Někteří dobrovolníci zmiňovali, že jim dobrovolnictví změnilo nahlížení na svět a hodnotový žebříček. Především, že si začali vážit věci, které dříve považovali za samozřejmé. *„Změnilo to mé uvažování o věcech, které jsou důležité. My máme vše a stále si stěžujeme. Vzdělání zaručuje zákon, zdravotní péči taky. A vůbec neumíme mít radost z běžných věcí, jako že nám třeba teče teplá voda. V Bulharsku by za to byli některé rodiny vděčné“ (Respondent 2. Přenastavení hodnot tedy následně vedlo dobrovolníky ke snaze změnit své chování, například být veselejší a spokojení nebo chovat se ekologicky. „Člověk neřeší každou drobnost (...) a taky si každý papír, než ho hodím do koše, prohlídnu, jestli by se nedal ještě použít. Děti v Africe by byly za list papíru vděčné. My tady strašně plýtváme.“ (Respondentka 8)*

Kategorie 3: Navázání přátelství

Část respondentů získala díky dobrovolnictví přátele. Zejména v místě, kde působili. *„S děčkama se kterýma jsem pracoval, pořád udržujeme vztahy. Do Bulharska jezdím někdy i dvakrát za rok a snažím se místnímu dílu stále pomáhat.“ (Respondent 2)*

„Ale třeba nové přátele, které tam mám. Že se tam třeba těším, že se tam někdy podívám znova.“ (Respondent 7)

Přátelství byla navázána taktéž s dalšími českými dobrovolníky, se kterými se respondenti společně na dobrovolnou službu připravovali.

„...hodně široký okruh jako kdyby dobrých lidí mi to přineslo, ať už to bylo dobrovolnictví tady v tom Cagliariu nebo i jiné, jako že vždycky je to takové, nebo že jsem se dostala do takových sfér a oblastí, které bych běžně jinak nezažila.“ (Respondentka 5)

Kategorie 4: Získání uplatnění

Dlouhodobá dobrovolná služba znamená být dobrovolníkem na plný úvazek. Z tohoto hlediska poskytuje voluntariát také zkušenosti z hlediska pracovních návyků a dovedností. *„I pracovní zkušenost, já jsem před tím na celý úvazek nepracoval. (Respondent 7)*

Po návratu z dobrovolné služby se velká část respondentů zapojila do přípravy dalších dobrovolníků, kteří chtějí vycestovat do zahraničí přes Cagliari. *„Jo věnuju se přípravě dalších dobrovolníků. To je taky takový druh dobrovolné služby. (Respondent 7). Část z nich také následně získala pracovní místo v některém ze salesiánských středisek „měl jsem možnost být v realizačním týmu Cagliari, což byla super zkušenost. Mohl jsem jet na konferenci do Turína. Dostal jsem na rok a půl práci při škole u Salesiánů v Ostravě“ (Respondent 9), nebo pracuje v podobném typu organizace, kde se může věnovat výchově dětí a mládeže.*

„Působil jsem u Salesiánů Dona Boska jako dobrovolník a nyní pracuji na Centru pro mládež. (...) Proč? Protože, mě to baví. Jak jsem psal, je to životní styl. Nedělat něco pro druhé, to by byla nuda.“ (Respondent 2)

4.4 Diskuse

Rozhodnutí zapojit se do dobrovolné činnosti vychází u salesiánských dobrovolníků z celé řady motivací. Jako jedna z dominantních se ukazuje touha pomáhat lidem, kteří to potřebují. Z ochoty pracovat ve prospěch druhých vychází také motivace dobrovolníků pomáhat v zahraničí, v kontextu této motivace se respondenti nejčastěji zmiňovali o pomáhání v zemích afrického kontinentu. Četností výskytu významnou motivací byla také snaha uplatnit své dovednosti a zkušenosti získané

během studia nebo předchozí dobrovolné činnosti. Část dotazovaných si zvolila dobrovolnictví jako přechod mezi studiem na vysoké škole a zaměstnáním a jeden z respondentů uvedl jako motivaci k dobrovolné službě povinnost splnit školní praxi. Další zastoupenou motivací je motivace z náboženských důvodů, v jejíž souvislosti dobrovolníci hovořili o službě církvi a misijní hledisku služby. Objevuje se také rozhodnutí pro dobrovolnou službu motivované osobním setkáním či pozváním a motivace založená na zaujetí programem. Pro poslední skupinu dobrovolníků byla rozhodujícím faktorem sama podstata salesiánského voluntariátu a principy ze kterých vychází.

Dle výsledků výzkumného šetření se nejčastější motivací ukazuje snaha pomoci lidem, kteří to potřebují. Toto koresponduje také se závěry studie Záškodné, která u dobrovolníků ukázala jako dominantní hodnotový typ, jehož motivačním cílem je zachování a zvětšení prosperity druhých lidí, a který se vyznačuje potřebou afilace, péče, lásky a sounáležitosti (Záškodná a Mojžíšová, 2001, s. 64)

Porovnáme-li tyto s motivacemi dobrovolníků zapojených v programu Cagliari s motivacemi uvedenými v kapitole 2.5, kde mezi nejčastějšími figuruje pomoc druhým lidem, být užitečný, dělat praxi, naučit se něco nového, seberealizace, dělat něco smysluplného aj., vidíme, že do značné míry překrývají nebo plně shodují.

Z výsledků šetření dále vyplynulo, že i u salesiánských dobrovolníků jsou zastoupeny jak motivace altruistické (pomoc druhým, pomoc v afrických zemích), egoistické (uplatnění se, vhodné využití času) tak normativní (služby církvi, povinná praxe), o který v souvislosti s dobrovolnictvím hovoří Frič, Pospíšilová a kol.

Podle očekávání má mezi salesiánskými dobrovolníky silné zastoupení náboženská motivace, ať už je jí služba v církvi nebo výběr křesťanského dobrovolného programu. Motivaci založenou na víře či náboženství například Nakonečný ve svém výčtu vůbec neuvádí. Mezi motivacemi, které uvádí zahraniční autorka Ellis však zastoupena je. To jen dokládá, že v České republice je náboženství považováno za záležitost okrajové skupiny obyvatel, ačkoliv se lze domnívat, že právě na poli dobrovolnictví lidé s tímto typem motivace tak minoritní skupinu tvoří.

V souvislosti s křesťanskou povahou SADBY se dotazovaní shodovali, že jim byla zárukou kvality organizace a programu, pozitivní aspekt, díky němuž se Cagliari odlišuje od jiných dobrovolnických programů.

Přípravu k dlouhodobé dobrovolné službě hodnotili respondenti velmi kladně, zejména celkový přínos a užitečnost poskytnutých informací. Je zajímavé, že několik

respondentů poukazovalo na dlouhou dobu, kterou je třeba přípravě věnovat (v podstatě se jedná o několik víkendů v průběhu jednoho roku) a které je v počátku odrazovala. Právě tyto dotazovaní pak uváděli, jak přínosná pro ně příprava byla, a že za ten čas, který jí věnovali, byli velmi rádi. V souvislosti s přípravou se ukázalo, že je také aspektem, který tříbí a posiluje motivaci dobrovolníků k účasti v salesiánském voluntariátu.

Překvapivá shoda odpovědí panovala u otázky, zda dobrovolníkům během výkonu dobrovolné služby chybělo něco ze strany SADBY, něco, co by se mělo změnit, s čím nebyli spokojeni, protože většina respondentů hledala dlouho odpověď, a následně uvedli, že si nevybavují nic zásadního, co postrádali nebo co by se mělo zásadně vylepšit. Nedostatky v organizaci zahraniční služby ze strany SADBY zmínili pouze dva dobrovolníci, a to nízkou míru komunikace a zájmu o jejich činnost a nedostatečnou reflexi komunikačních a osobnostních rezerv některých spolupracovníků. Nabízí se otázka, zda byli dobrovolníci opravdu maximálně spokojeni s přístupem SADBY nebo zda neumí být vůči Cagliariu objektivní v hodnocení. Částečně zde bude také hrát roli čas, který již uplynul od návratu do České republiky, a jak podotkl jeden z dobrovolníků, na to špatné má člověk tendenci zapomínat.

Všichni dobrovolníci hodnotili svou práci v místě, kde vykonávali dobrovolnou službu jako smysluplnou a přínosnou, i přesto, že měli pocit, že jejich přínos je spíše nepřímý. Domnívám se, že smysluplnost práce je nutné nahlížet z hlediska dlouhodobého působení organizace v daném místě, což také potvrzují tvrzení dobrovolníků, kteří měli možnost střediska navštívit opakovaně, a kteří vypovídali, že pokroky a změny k lepšímu zaznamenali s odstupem času.

Osobní přínos služby se u dobrovolníků projevoval především na poli osobního rozvoje, ať už po stránce samostatnosti, sebedůvěry, zlepšení dosavadních znalostí a dovedností nebo získání úplně nových. Respondenti získali během dobrovolné služby nové přátele a kontakty, díky čemuž někteří z respondentů dostali pracovní nabídku ze salesiánských středisek v České republice.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce si kladla za cíl zjistit motivace salesiánských dobrovolníků k dobrovolné činnosti. Mimo tento měla práce dva dílčí cíle, a to zjistit jak dobrovolníci hodnotí přínos své služby, v místě, kde působili a zjistit osobní přínos dobrovolné služby pro dobrovolníky.

První tři kapitoly práce se věnovaly teoretickému vysvětlení tématu. Bylo zde charakterizováno dobrovolnictví a jeho legislativní rámec, motivace dobrovolníků a s ní související pojmy a představen program Cagliari – salesiánský voluntariát. Čtvrtá kapitola práce se věnovala výzkumu, který byl veden kvalitativní formou metodou polostrukturovaného rozhovoru.

Výzkumné šetření ukázalo celou řadu motivací dobrovolníků k zapojení se do programu Cagliari – salesiánský voluntariát. Mezi nejčastější patřila touha pomáhat lidem, kteří to potřebují, snaha darovat sebe a své schopnosti ve prospěch druhých. Podobně motivovaná skupina respondentů se stala dobrovolníky z touhy pomáhat v zahraničí. Významné zastoupení měla motivace dobrovolníků uplatnit získané dovednosti a zkušenosti ze studia či předchozí dobrovolné praxe. Dobrovolnictví si zvolila také určitá část respondentů, kteří ho brali jako mezistupeň mezi studiem a zaměstnáním. Povinnost splnit školní praxi se taktéž objevila mezi motivacemi salesiánských dobrovolníků, i když v minimálním zastoupení. Často zmiňovanou byla motivace z náboženských důvodů, v jejíž souvislosti dobrovolníci hovořili o službě v církvi či misijní službě. Další skupinu tvoří motivace dobrovolníků, kteří se pro dobrovolnou službu rozhodli na základě osobního setkání či pozvání do programu od někoho, kdo je pro ně osobně významný, důvěryhodný. Také se objevuje motivace založená na zaujetí programem. Zde respondenti uváděli, že se o salesiánském voluntariátu dozvěděli náhodně, nejčastěji při vyhledávání dobrovolnických projektů na internetu, přičemž je Cagliari zaujalo důkladností zpracování materiálů a obsahem poskytnutých informací. Pro poslední skupinu dobrovolníků byla rozhodujícím faktorem sama podstata salesiánského voluntariátu a principy ze kterých vychází.

Přínos své práce viděli dobrovolníci především v oblasti vzdělání dětí a jejich konfrontaci s odlišnou kulturou, jinými názory a postoji člověka. Přínos salesiánských středisek lze dle dobrovolníků nahlížet také z hlediska zmírnění segregace a sociálního vyloučení v přístupu ke vzdělání dětí, v těch městských částech, kde salesiáni působí.

Díky zapojení v programu Cagliari získali dobrovolníci nové zkušenosti, dovednosti, znalosti, sebedůvěru a samostatnost. Rozvíjeli svou osobnost i po duchovní stránce. Dobrovolnictví jim také změnilo pohled na svět a hodnotový žebříček. Mnozí získali díky dobrovolné službě přátele v zahraničí i v České republice. Přínosem dobrovolníkům byla také možnost zapojit se do přípravy budoucích salesiánských dobrovolníků. Někteří díky své účasti v Cagliari získali pracovní místo v některém salesiánském středisku nebo si ujasnili, jakou práci chtějí ve svém životě dělat.

Literatura

- Adopce nablízko (2013): Salesiánská asociace Dona Boska, o.s. [on-line]. Dostupné 10.7.2013 z <http://www.adopcenablizko.cz/o-nas/kdo-jsme-sadba>
- Adopce nablízko (2013): Nejčastější dotazy [on-line]. Dostupné 10.7.2013 z <http://www.adopcenablizko.cz/a/stat-se-dobrovolnikem/nejcastejsi-dotazy>
- Adopce nablízko (2013): O nás [on-line]. Dostupné 10.7.2013 z <http://www.adopcenablizko.cz/o-nas>
- Adopce nablízko (2013): Příprava dobrovolníků [on-line]. Dostupné 10.7.2013 z [adopcenablizko.cz/a/stat-se-dobrovolnikem/priprava-dobrovolniku](http://www.adopcenablizko.cz/a/stat-se-dobrovolnikem/priprava-dobrovolniku)
- ADRA (nedatováno): Pravidelné dárcovství v ČR [on-line]. Dostupné 20.9.2013 z <http://www.adra.cz/mince-denne/pravidelne-darcovstvi-v-cr>
- Babouček, Petr a kol. (1996). *Řízení neziskových organizací*. Praha: Nadace Lotos.
- Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad. (1987). Praha: Česká katolická charita
- Bosco, D. (2007). *Můj život pro mladé*. Praha: Portál
- Bosco, T. (2004). *Don Bosco*. Praha: Portál
- Bosco, T., Nanni, C. (2006). *Dej mi duše: Salesiánská tradice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství
- Brozmanová Gregorová, A. (2011). Dovoľníctvo na Slovensku – reflexia nových trendov a výzvy pre sociálnu prácu. *Sociální práce/Sociálná práca*, č. 4, s. 49-61
- Disman, M. (1998). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum
- Dobrovolnik.cz (2013): Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví [on-line]. Dostupné 27.8.2013 z <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>
- Duben, R. (1996). *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Praha: Codex Bohemia.
- Frič, P. a kol. (2001) *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice: Výsledky výzkumu NROS a AGNES*. Praha: AGNES a NROS
- Frič, P., Pospíšilová, T. a kol. (2010). *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes
- Govaart, M. a kol. (2001): Volunteering Worldwide [on-line]. Dostupné 18.9.2013 z
- Hartl, P., Hartlová H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál

- Hynek, J. (2006): Motivace k dobrovolnictví [on-line]. Dostupné 20.9.2013 z http://www.amanno.org/ke_stazeni/zp05/hynek.pdf
- Kern, H. a kol. (1999). *Přehled psychologie*. Praha: Portál
- Kopecký, J. (nedatováno). *Výchovná metoda sv. Jana Boska*. Pro vnitřní potřebu salesiánské rodiny
- Matoušek, O. (2003). *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál
- Matoušek, O. (2008). *Slovník sociální práce*. Praha: Portál
- Merrill, M. (2005): Supervising volunteers [on-line]. Dostupné 13.10.2013 z <http://www.worldvolunteerweb.org/resources/how-to-guides/manage-volunteers/doc/supervising-volunteers.html>
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada
- Motto, F. (2005) *Výchovný systém Jána Bosca*. Bratislava: Don Bosco
- MPSV (2012): Dobrovolnictví v sociálních službách [on-line]. Dostupné 5.10.2013 z http://www.mpsv.cz/files/clanky/14242/Zprava_2012.pdf
- Müllerová, M. (2011). *Dobrovolníci pro kulturu: Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav
- Nakonečný, M. (1995). *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář
- Nakonečný, M. (1997). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia
- Nakonečný, M. (1999). *Sociální psychologie*. Praha: Academia
- Práce v salesiánském duchu: příručka pro spolupracovníky v salesiánských dílech ČR. (2002). Praha: Salesiánská provincie Praha – Odbor pastorace mládeže
- Rubin, A., Babbie, E. (2001). *Research methods for social work*. Belmont, Calif: Wadsworth
- Salesiáni Dona Boska (2013): Co děláme [on-line]. Dostupné 5.6.2013 z <http://www.sdb.cz/co-delame/>
- Salesiáni Dona Boska (2013): Salesiáni [on-line]. Dostupné 5.6.2013 z <http://www.sdb.cz/salesiani>
- Salesians of Don Bosco (2010): Salesians province sites [online]. Dostupné 23.8.2013 z <http://www.sdb.org/en/Provinces>
- Salesiánská asociace Dona Boska, o.s. (2013): Výroční zpráva 2012 [on-line]. Dostupné 9.7.2013 z <http://www.sadba.org/res/data/1390/151365.pdf?seek=1377501526>
- Schiélé, R. (1999). *Don Bosco*. Praha: Portál

- Slowík, J. (2011). Dobrovolnictví jako nepostradatelný nástroj podpory sociální inkluze. *Sociální práce/Sociální práce*, č. 4, s. 43-48
- Stanovy Společnosti svatého Františka Saleského (1984). Místo vydání ani nakladatelství neuvedeno
- Susan, E. (2005): Why Volunteer [on-line]. Dostupné 9.9.2013 z <http://www.volunteerguide.org/motivate/why-volunteer>
- Štěchová, M. (1937). *Život světcův. Svatý Jan Bosco*. Praha: A. Neubert.
- Švaříček, R., Šed'ová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál
- Tošner, J. (2013): Druhy dobrovolnictví [on-line]. Dostupné 30.8.2013 z <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/druhy-dobrovolnictvi>
- Tošner, J., Sozanská, O. (2002). Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha:Portál.
- Tošner, J., Sozanská, O. (2005): Metodika dobrovolnictví nezaměstnaných z hlediska projektů Job Rotation [on-line]. Dostupné 29.8.2013 z http://www.equalcr.cz/files/clanky/910/metodika_dobrovolnictvi.pdf
- Váňová, J., Kaplánek, M. (2002). *Práce v salesiánském duchu*. Praha: Salesiánská provincie.
- Zákon o dobrovolnické službě*. Zákon č. 198/2002 Sb. v účinném znění ke dni 6.8.2013
- Zákon o důchodovém pojištění*. Zákon č. 94/1963 Sb. v účinném znění ke dni 16.8.2013
- Zákon o veřejném zdravotním pojištění*. Zákon č. 48/1997 Sb. v účinném znění ke dni 16.8.2013
- Zášková, H., Mojžíšová, A. (2011). Psychologické aspekty dobrovolnictví v kontextu sociální práce. *Sociální práce/Sociální práce*, č. 4, s. 62-68

Přílohy

Příloha č. 1: Struktura rozhovoru

Příloha č. 2: Vybrané přepisy rozhovorů s dobrovolníky

Příloha č. 1: Struktura rozhovoru

Jak dlouho trvala tvoje dobrovolná služba?

Kde jsi působil(a)?

Co pro Tebe osobně znamená být dobrovolníkem?

Co bylo rozhodující pro Tvé rozhodnutí stát se dobrovolníkem (který rozhodující moment)?

Proč jsi se rozhodl(a) zapojit právě do projektu Cagliari?

Jak vnímáš to, že SADBA je křesťanská organizace?

Jak hodnotíš přípravu k dobrovolné službě?

Lišila se realita v místě výkonu dobrovolnické služby od Tvého očekávání?

Jak vnímáš přínos Tvé práce, v místě, kde jsi působil(a)?

Změnil se tvůj život po návratu do ČR?

Působíš jako dobrovolník i nadále? (Kde a proč?)

Existuje něco, co Ti chybělo ze strany organizace, nebo co bys uvítal(a)?

Příloha č. 2: Vybrané přepisy rozhovorů s dobrovolníky

Respondentka 5

T: Co pro tebe znamená být dobrovolník, nebo dobrovolnictví obecně?

R5: (smích) Já vždycky prohlašuju, že je to takové postižení, ale i požehnání na celý život, že fakt prostě když už se jednou dostaneš do toho dobrovolnického kola, tak to prostě v tobě zůstane a naučila jsem se to, že to není prostě jenom o tom se strašlivě rozdávat a všem těm lidem pomáhat a tak, a nebudu za to nic chtít, ale jakože hodně pociťuju, že za to dobrovolnictví i já hodně dostávám. Že mě to naučilo hodně takových věcí ... jako kdyby ve smyslu seberozvoje, ve smyslu větší samostatnosti, sebedůvěry, hodně široký okruh jako kdyby dobrých lidí mi to přineslo, ať už to bylo dobrovolnictví tady v tom Cagliariu nebo i jiné, jako že vždycky je to takové... nebo že jsem se dostala do takových sfér a oblastí, které bych běžně jinak nezažila nebo ... není to jen o mé zkušenosti, ale i o ostatních lidech, co jsou na to napojení, takže ... přijde mi to jako už taková samozřejmost v tom životě. Že jsem mnohem dřív dělala věci dobrovolně, než jsem za ně vydělávala, takže je to takové normální pro mě. A hodně mě překvapuje, když lidi mají tendenci mě obdivovat za dobrovolnictví, jako že to tak vůbec neberu, tak možná takhle.

T: Jak ses rozhodla stát se dobrovolníkem?

R5: Mám to vztahovat asi na to Cagliariu, že?

T: Pracovala jsi jako dobrovolník už před tím, než jsi poznala salesiány?

R5: Jo, minimálně dobrovolné vedení táborů, nějaké tříkrálovky, doučování a takové věci. A k salesiánům jsem se dostala strašlivou oklikou. Přes nějakou takovou tu touhu vyjet někam pryč a to bylo už, no to jsem měla už tak od prváku co jsem byla tady na Caritasce, na škole, když jsem se rozhodovala, jestli nepřejdu na humanitární obor, strašně jsem chtěla pryč, jenže jsem byla nedokonalá v jazycích a pak jsem měla kamaráda, co byl u humanitářů a na nějakém setkání mládeže v Táboře nebo kde, měli salesiáni přednášku o tom dobrovolnictví a on mi říkal, pojd', půjdeme tam, bude to super. A tak jsme tam šli a i přes určité věci to bylo fakt strašně dobré a tak mě to nadchlo a úplně jsem chtěla jet do Mexika, to bylo už tak nějak dávno.

Jenže kvůli nějakým zdravotním komplikacím a tak jsem nemohla odjet a tak dlouho a tak jsem si říkala, abych si to nerozmyslela, aspoň na měsíc do Bulharska. To byl takový první odraz, že jsem byla na měsíc v Bulharsku. Ani by mě to nenapadlo, ale strašně se mi tam líbilo a líbilo se mi, jak tam začali pracovat s těma romskými

děčkama a celkově téma rodinama. A tak jsem si říkala, kdyby to šlo někdy na rok, tak že bych tam třeba jela. A tak po nějaké době tam byli první dobrovolnice a tak asi za 4 roky po tom měsíci jsem si říkala, že skončím školu a než začnu pracovat, pojedu na rok ještě do toho Bulharska.

T: Vzpomeneš si, co bylo tím hlavním spouštěčem, že sis řekla, budu dobrovolník? Říkala jsi touhu vycestovat. Byly tam ještě nějaké další faktory?

R5: Takové to, že mi připadalo, že, já jsem tehdy hodně pracovala s děčkama a s mládeží, a že to umím docela dobře. A tak jsem si říkala, že bych to mohla zkusit i někde jinde než v prostředí, kde jsem strašně zvyklá. Myslela jsem s, že můžu v tomto směru něco nabídnout. A to bylo ze začátku, nějaké takové ty věci. A když jsem šla znovu do té přípravy, já jsem vlastně 2x absolvovala tu přípravu, tak už se to trošičku přerámovalo i do té misijní části. Že už mi přišlo, že to není jenom o mě a o tom, že já jedu pomáhat a že já něco nabízím, ale že je to trošku i o té víře a o tom, že bych mohla být užitečná i takhle. Jakoby z toho misijního hlediska trošku. Že mě to dřív nenapadlo, minimálně ne v té první části, jak jsem byla na měsíc. Ale na ten rok už to mělo jiný rozměr, že už jsem to brala i z té úrovně víry.

T: A Cagliari sis vybrala proč?

R5: Já jsem hledala i různé jiné možnosti, jakože jiné dobrovolnické organizace, které třeba někam vysílaly, takže jsem měla přehled docela. Ale pak to bylo na to nařknutí toho kamaráda, který říkal prostě, dozvěděl jsem se o tomhle a o tomhle, nechceš se tam jít se mnou podívat a líbilo se mi to. A jedna kamarádka dobrá přes ně odjížděla a pak se vrátila a byla strašně spokojená. A pak když už jsem šla podruhé, tak jsem věděla, že i kvůli té přípravě jsem věděla, že chci jet přes salesiány. Ta příprava je prostě výborná věc, i kvůli vztahům s těma lidma, se kterými se potkáš současně na té přípravě.

T: Čím je ta příprava tak specifická? Jak ty ji vůbec hodnotíš?

R5: Minimálně to, že je to fakt rok. A ze začátku je to takové, safra, prostě budu někam jezdit rok? Skoro každý měsíc na víkend. Prostě je to docela hodně. Ale pak každý, co jsem zatím tak slyšela, říká, že to získá smysl. Minimálně v tom, že se tam fakt vytvoří výborná parta těch lidí a ti lidi jsou hodně zajímaví. Prostě mi přijde, že běžně bych takovou skupinu zapálených a zajímavých z různých oblastí, nejen ze sociální, ale třeba z technických oborů, neměla kde potkat. To byla jedna věc a druhá věc, že mi přišlo, že na nás záleží. Že tam nejsme jenom tak do počtu, že to není jen tak naoko jak jsem měla pocit třeba v EVS. Jde hlavně o to, abychom byli užiteční, tam kde pojedeme a je ve snaze toho týmu, aby to zajistili co nejlíp, abychom mohli odjet a tak. Byla tam prostě

podpora. Že jsem nebyla jedna z 30-ti lidí, ale ta konkrétní (jméno) o kterou šlo. A taky si procestuješ celou republiku, všechna salesiánská střediska

T: A lišila se potom nějakým způsobem realita od tvého očekávání?

R5: Já jsem toho hodně věděla předem. Z jedné části díky tomu, že jsem tam byla, že už jsem věděla do čeho jedu. Budu mluvit o tom roku, co jsem tam byla, takže to jsem věděla. Pak jsem znala hodně bývalých dobrovolníků bulharských a kolem Bulharska se silná komunita bývalých dobrovolníků, jako že se rádi schází. Teď už míň, ale když jsem odjížděla tak jsme se hodně scházeli, třeba i s těmi salesiány, co tam působí. Takže z hlediska prostředí mě nic nepřekvapilo moc. Ale pak mě samotnou překvapilo... jsem se překvapila já, jako kdyby v reakcích. Že ze začátku to pro mě bylo hodně těžké, některé věci. Ten čas toho roku je taková prověrka pro osobnost toho člověka, že se mi vrátili některé věci, co jsem si myslela, že už mám vyřešené na začátku té služby, ale tak po dvou měsících to odeznělo a už to bylo úplně jiné a dobré. Asi mě nic nějak extrémně nepřekvapilo. Mě už to pak přišlo všechno takové strašně samozřejmé, protože v tom Bulharsku je to takové specifické v tom, že celkově jsi tam jakoby součást rodiny. Že tě ti salesiáni a tak, přijmou a je to takové hodně rodinné prostředí. A i těch děcek je tam na jednu stranu sice strašně hodně, se kterými se dělá, ale užší skupina jich je taky menší, takže celkově takové hodně rodinné.

Ale s čím jsem se tam musela hodně vyrovnávat a co mě tam hodně překvapilo, byly osudy těch konkrétních dětí nebo rodin a že s některými věcmi nejde nic dělat, nebo jde, ale až po dlouhé době, jakoby se nezmění mým přičiněním a podobně.

T: Jak jsi vnímala tu práci? Viděla jsi v ní nějaký přínos?

R5: Výhoda v tom byla, že oni už měli zajištěný systém, jak se s děčkama pracuje, takže my jsme do něj naskočili a byli jsme využiti v tom, co umíme. Já jsem právě ze začátku měla krizi, že jsem si říkala, safra, neumím krát na žádný hudební nástroj a další věci, protože velká část té činnosti byla zaměřena na hudební kroužky, já třeba jsem dobrá ve výtvarce, to tam už dělal někdo jiný a co teda budu děla. Nakonec se to nějak vymyslelo, dělala jsem věci, ve kterých jsem třeba nebyla až tak dobrá, ale hlavně jsem třeba byla s těma děčkama a to bylo strašně důležité a nakonec se zapojíš plynule s jazykem do všeho. A to že vím od předchozích dobrovolníků a od salesiánů jak se některá děcka vyvíjeli, a že přetrvávají dobré vztahy i u těch děcek, co už třeba nechodí, a když tě potkají, hlásí se, mají radost, zvou do rodin... tak ten přínos tam určitě je v té práci nebo i v tom, že se u nich jede hlavně přes vzdělání, doučování a takhle. Takže smysl práce viděla, to bylo dobré.

Jediné v čem já jsem měla krizovku a co bylo právě z toho mého osobního přínosu, že jsem si ke konci, hlavně když už jsem měla odjíždět, říkala, že si tam s těma lidma uděláš vztahy, oni se, i když se snažíš, na tobě stanou do určité míry závislí, zvláště třeba děti, které mají k tomu tendence, jako že třeba ztratili rodiče a podobně, a já prostě po tom roku udělám ahoj a odjedu a konec, že. Ta k to pro mě bylo těžké, přejít z té roviny toho, že těm děčkám v tom můžu udělat ještě větší binec, přes tu vazbu. Tak to bylo těžké na vyrovnávání, na práci před odjezdem s těma děčkama, abychom to nějak to. Ale zase jsem tam byla zhruba po roce na návštěvě a bylo to takové, že ty vztahy pokračovaly, že to bylo jako bych tam byla před týdnem. Víš, jako že to mělo smysl. Že to čeho jsem se nejvíc bála ... dát těm lidem v něčem svobodu v těch vztazích. Tohle bylo těžké, ale jinak to smysl mělo.

T: S jakými dětmi jsi pracovala?

R5: Jaké to byly děcka různé. Některé byly z dobrých rodin některé opačně. Některé bili rodiče. Hodně jich bylo, že měli rodiče v zahraničí za prací, takže se o ně starali prarodiče. Někdy jsme nepracovali jen s těma děčkama z té čtvrti, ale chodili jsme i do dětského domova, tam byla navázaná spolupráce, nebo jsme chodili, a to bylo v té čtvrti, doučovat do škol, do romských škol v té čtvrti.

T: Pracuješ jako sociální pracovník, jak jsi to vnímala z tohoto hlediska?

R5: Tam to bylo úplně klasické. To jsem si říkala úplně ukázkové prostorové sociální vyloučení. Tam je romská čtvrť obehnaná zdí a tam byla vidět jasný linie toho jak se to město Stara Zagora zvedalo do toho kopce a nad ten kopec začínala ta čtvrť a nad tím už nebylo nic jiného. Takže prostorově určitě a často z té čtvrti vůbec nebyli ve městě. V tom vzdělání byla jasná taková segregace. V mnohém více jasně, než tady v Čechách, tady je to více skryté. Tam ten rozdíl v tom, že k sobě vzájemně nepatříme. Tam se taky rozjížděly nějaké projekty, nějaké iniciativy, ale bylo to zvláště škola, zvláště to a některá děcka rodičů co si to zvláště přáli, jezdili do školy do města. Ale vyloučení tam bylo takové jasné.

T: Co ti to dobrovolnictví dalo, za ten rok?

R5: Jo určitě takové ty věci, o kterých jsem mluvila na začátku, jakože vyšší sebevědomí, přišlo mi, že si s hodně věcma umím najednou poradit, že dost věcí, i když vypadají neřešitelně jde zvládnout, měla jsem za sebou pocit, že to co jsem tam dělala mělo smysl, to bylo fakt dobré a taky to, že záleží na tom, co dělám, že nejsem jen jedna z mnoha ale že já konkrétně můžu jít a udělat něco fakt dobrého ... co se ještě změnilo

... nechtěla jsem dodělat školu (*smích*). Toho bylo víc. Spíš i z pohledu na svět, byla jsem taková vyrovnanější a všechno.

T: A pracuješ jako dobrovolník dál.

R5: Jo zbývalo mi dopsat DP a měla jsem dost času a původně jsem si hledal práci na celý úvazek, což se nedařilo a tak jsem měla nějaký půl úvazek a protože se mi stýskalo po cigánech, tak jsem chtěla doučovat romské děcka v IQ Roma Servisu v Brně.

Hodně to pokračuje i v přípravě dalších dobrovolníků, to dobrovolnictví a navazujících aktivitách a akcích, ale už bych nechtěla dělat dobrovolnictví na plný úvazek

T: Bylo něco, co ti chybělo ze strany SADBY, něco co bys změnila, co nefungovalo?

R5: (*dlouze přemýšlí*) Za ten můj ročník, když já jsem zažila přípravu tak ne. Necítila jsem nic, co by mi tam vyloženě chybělo. Jediná věc, co mi pak trošku chyběla v průběhu, bylo to, že tam nebyla žádná komunikace v týmu, když jsem byla na té dobrovolné službě. Že u nás to moc nefungovalo v tom roce, že s náma nikdo moc ... že se nás neptal v průběhu co se děje a tak. To bylo jediné, co mě překvapilo, že nebylo moc. Ale jinak to bylo dobré. Maximálně mi vadilo vždycky takový nátlak mírný na to, že Bulharsko je priorita a musí tam někdo jet za každou cenu a to mi vadilo, i když jsem tam chtěla jet, to bylo takové hloupé. Ale jinak celkově nic.

T: Jak jsi vnímala to, že je SADBA křesťanská organizace?

R5: Jo, toto mi zrovna nevadilo, protože sama mám zkušenosti s vírou. A opačně mi přišlo, že je docela otevřená i k lidem, kteří nevěřili v Boha a my jsme jich teda v ročníku několik měli, a ti to taky vnímali dobře, takže si myslím, že to nebylo nijak na obtíž vyloženě. Ale i ti lidi, vzhledem k tomu kam je SADBA posílá, musí mít určitou otevřenost k tomu, protože pak pracují v křesťanském prostředí, což ještě v různých zemích to můžou mít salesiáni různě, s různým zápalem, jakože i v rámci kultury. Takže si myslím, že to nevadí, když už se to ukazuje v rámci té přípravy. Protože pak by ti lidi mohli být hodně překvapení nebo zničení kdyby se k tomu dostali jakoby až na tom místě

T: A myslíš, že se promítá to i nějak do té práce v těch konkrétních místech?

R5: Záleží na komunitě. U nás se to promítalo hodně. My jsme to vnímali jako výhodu, hodně jsme si povídali s kněžími, chodilo se na mše a s těma děckama se pracovalo hodně přes víru. Tam by to bylo takové hodně těžké pro mě, kdybych nevěřila v Boha, jak zapojit se plně do té práce. Ale jsou místa, kde je to víc oddělené

Respondent 7

T: Ty jsi byl v Zambii, můžu se zeptat jak dlouho?

R7: rok, to už jsou 4 roky zpět

T: a který projekt tam přímo v Zambii tam je?

R7: Tam jsou dva projekty. Ten projekt se zabývá...je pro dívky, které jsou z ulice, nebo pracují na ulici. Více méně děvky a prostitutky a nějak se je podařilo dostat do toho centra. Oni se o ně starají, mají tam nějakou školu nebo program volnočasový atd. No já jsem teda nebyl tam, já jsem byl asi 400 km od hlavního města, což je taková bohatší oblast, tam jsme ani nebyli. A tam salesiáni mají jakoby řekněme tři projekty tady v tom centru a jeden je technická škola, taková bych řekl vyšší střední odborná, není to jak v našem systému, to je až po střední škole, taková nástavba. Pak tam byla oratoř, to víš co je?

T: Ano, vím.

R7: Takže volnočasové aktivity. A třetím projektem byla nějaké adopce na dálku, přicházeli peníze od lidí, nebo já nevím s kama to bylo na děti, který se platilo školné na místních školách. A aby tam byla kontrola, tak oni museli přijít do toho centra a my jsme měli takové sobotní doučování, kdy je doučovali ti studenti z té technické školy. A tím to mělo takovou kontrolu, ten projekt. A navíc dostali oběd. A to byla opravdu, ta adopce na dálku, podpora těch nejchudších.

A já jsem zapojený částečně ve všech projektech, nejvíce v té technické škole, Ale i jsem doučoval taky ty středoškoláky a i v tom projektu pro ty chudé a zároveň jsem...ta oratoř byla nejmíň, ale chodil jsem tam. Ale že bych jim tam pomáhal to ne.

T: Vidím, že to bylo asi docela náročné. Dobře tak já začnu ještě tak úplně obecnýma věcmi. Zeptala bych se, co je to pro tebe dobrovolnictví a jak ho vnímáš a pak bych přešla k tomu konkrétnějšímu projektu a tak. Celá práce je o motivaci, motivaci k dobrovolnictví a mě by zajímalo, co pro tebe konkrétně znamená být dobrovolníkem?

R7: To jsou docela obecné otázky.

T: Jo, chápu. Co se ti vybaví, když se řekne být dobrovolník nebo byl jsem dobrovolníkem někde...

R7: Já si pod tím představuju víc, protože mě přijdou různé typy dobrovolnictví, které člověk může vykonávat. Je rozdíl být dobrovolníkem, tak jak já jsem byl na dlouhou dobu, je rozdíl být dobrovolníkem ve středisku na kratší dobu. Dobrovolník může být každý, kdo někomu něco pomáhá, tak jak je to třeba definováno v našem českém

zákoně. Jelikož jsem ho nedávno četl. Takže to je těžko říct. *(odmlčí se)* Prostě si pod tím představuju jakoukoliv pomoc, která se neposkytuje za peníze.

T: Dobře.

R7: Tak já bych to řekl. Nebo ani to nemusí být pomoc...vykonávání nějaké práce zdarma.

T: Dobře děkuju. Přejdu ke konkrétnímu projektu. Vzpomeneš si na takový ten okamžik, kdy jsi se tedy rozhodl, že se staneš dobrovolníkem? Nebo pracoval jsi jako dobrovolník ještě před tím než jsi začal působit u salesiánů?

R7: Já předpokládám trochu jo. Já nevím, jestli třeba skauting se dá považovat za dobrovolnictví, když tam člověk vede nějaké mladší děti nebo tak. Není to úplně, není to úplně tak... jasně...

T: Záleží, jestli to za dobrovolnictví považuješ ty...

R7: No jak se na to člověk dívá...Možná ke konci to tak u toho skautingu bylo. Ze začátku ne. Takže spíš tam jsem měl zkušenost, jinak ani ne, nebo...jo, krátkodobé ano. Já nevím, vybírání peněz pro nějakou dobrou věc nebo tak. Rozhodně ne dlouhodobou, tohle byla moje první dlouhodobá.

T: A kdy ses rozhodl, že do toho půjdeš?

R7: Kdy jsem se rozhodl? Člověk si to moc nepamatuje. Já myslím, že jsem se rozhodl pro to...prostě tam byla nějaká touha, kdy jsem si říkal, že jsem prostě mohl...že spíš tak jsem se rozhodoval, než rozhodl, to mohli být tak dva roky před tím. Prostě byla touha, nějaká touha prostě uplatnit co jsem se prostě mohl naučit, tady v té naší zemi, nebo v Evropě zadarmo. A docela jednoduše, co se týká vzdělání. Tak pomoci lidem, kteří mají mnohem těžší...prostě těžší podmínky k tomu získat vzdělání, tak jim v tom pomoc, ... nebo tak...prostě ta touha, která mě k tomu vedla.

Pak jsem se dozvěděl o té organizaci, o tom projektu Cagliari. Já znám ... tak jsem věděl, že něco takového dělají. Prostě jsem šel, udělal jsem přípravu, ale neměl jsem to úplně jasné, já jsem si říkal, prostě jsem nabídl, to co umím a oni mi vybrali místo.

T: Jak vnímáš vůbec to, že SADBA je křesťanská organizace?

R7: Tak pro mě to nebyl problém, protože jsem sám křesťan.

T: A promítá se to nějak do toho, jakým způsobem SADBA pracuje?

R7: Tak určitě, že jo. Pokud je člověk křesťan tak to prostě bere i jako službu, řekněme službu v církvi nebo prostě do toho vztahuje i křesťanské hodnoty.

T: Tak to je za tebe, že to do toho rovnou vnášíš, chápu to správně?

R7: Ano. Případně i to společenství, rok v té komunitě salesiánů, s tím, že já jsem měl nabídnuto, částečně jsem to využíval, tak jak jsem měl, prostě tak jak mi to vyhovovalo.

T: A myslíš, že je tam rozdíl i ze strany té organizace? To že ten projekt je organizace, která je křesťanská, že se to i v tomhle projevuje?

R7: Tak určitě, má to pevné zázemí, to za prvé. I nastavený nějaký standard komunikace mezi těma, tam kam ty lidi posílá, a to je tím, že jsou hlavně salesiáni, ale zároveň si myslím taky, že, já nevím u mě je to tím, že tu organizaci znám, že to mám z jiné pozice, tak prostě znám dobrovolníky, kteří tam jeli a nebyli věřící. A neměli s tím vůbec problém. Takže není to pro ně uzavřené. Musí respektovat křesťanskou víru, protože samozřejmě poslat někoho kdo to nerespektuje je problém, třeba v Zambii je 100% věřících...

T: To je asi zajímavá zkušenost pro tebe.

R7: Jo, to určitě jo.

T: Ještě se vrátím malinko k tomu projektu, respektive vůbec než jsi vyjel, tak jsi absolvoval nějakou přípravu. Můžu se zeptat jak ji hodnotíš?

R7: Ano probíhala, 8 víkendů. Já ji hodnotím docela vysoko. Myslím si, že je důležitá. Tam záleží jak jako (*odmlka*) jsem si říkal, že jsou některé věci od znova, ale aspoň jsem měl čas si to ujasnit a upřesnit si zpětně tu motivaci ....a všechny ty věci. Prostě si to dobře urovnat. Že to prostě nebylo nic zbrklého. Samozřejmě některé věci jsem nemusel absolvovat, protože jsem je znal předtím. 6 e se tam dozvíš...nedozvíš některé věci...pokud už člověk třeba už vedl mládež. Na druhou stranu jsem už tehdy oceňoval a vím, že to ocenili i ostatní, že se tam člověk potká i s těmi bývalými dobrovolníky, kteří už někde byli a mají ty zkušenosti a to je asi to nejlepší na tom, že se potkáme s těma, kteří už někde byli a tím pádem je ta možnost nabrat tam všechny ty informace a všechno a připravit se...oni řeknou třeba i že měli nějakou krizi, to jsou schopni říct a člověk to pak čeká a je to pak jednodušší.

T: A lišila se potom realita od toho, co jsi čekal?

R7: Přiznám se, že to se mi už teďka špatně vzpomíná. Ale nevím, jestli to bylo jiné, než co mi říkali ti lidi, kteří se s tama vrátili. To bylo vtipné, že to nebylo jiné, než říkali, co se s tama vrátili. Ale už moc nevím.

T: Jak ty hodnotíš tu práci v místě, kde jsi působil. Jak ji hodnotíš obecně.

R7: Já si myslím, že to smysl má. To je třeba rozdíl, když tam člověk odjíždí a když se vrátí. Člověk si není jistý, jestli ta bude přínosný, když tam odjíždí, a když se prostě vrátil tak ví, že to prostě má smysl, že tam ti dobrovolníci jezdí a mají přínos. Ale

neřekl bych, že je to nějaký velký přínos, ale maličký ano., tak bych to řekl. Že to prostě smysl mělo. Určitě mi nepřijde, že to nemělo smysl. Tam je největší problém, že to dlouho trvá, než člověk začne využívat svůj potenciál, mě to trvalo určitě přes půl roku, než jsem se cítil využitý, možná i déle, než jsem si řekl všechny mé schopnosti jsou využity. Než jsem byl plně vytížen. Na začátku jsem vytížený nebyl, byly různé problémy, třeba že se člověk nedokázal s nima domluvit nebo než se přizpůsobil tomu jak to tam vůbec je protože tam je spousta věcí rozdílných v té kultuře a to prostě trvá. Ale to neznamená, že člověk nic nedělá. Nedělá třeba všechny věci, které by mohl dělat, protože prostě to ještě nezná, ty věci, které by mohl dělat a které by tam byly zbytečné

T: A byla nějaká konkrétní věc, kdy sis říkal, bylo dobré, že jsem to byl protože a protože?

R7: No to prostě odhalí tvoje schopnosti. Jo že prostě na konci, na začátku jsem se tam staral o knihovnu, doučoval, dělal jsem administrativy, které byly určitě užitečné, ale na konci jsem třeba učil učitele. To na začátku nešlo, protože jsem neuměl třeba tak anglicky, když jsem tam přijel třeba by mě nerespektovali ti učitelé, ale pak jsem učil učitele třeba práci na počítači, kteří byli na té škole salesiánské. Takový postup. Oni ti pak dají důvěru a řeknou třeba tady máš nějaké peníze, nějaké auto, potřebuješ něco vyřešit, tak si to rovnou vyřeš. Tu důvěru ti dají hned na začátku. Což je ale taky výhoda té přípravy, třeba když ti dobrovolníci tam jezdí delší dobu, na to místo, což v tomhle případě tak úplně není, tak oni už přeci jen ví, ti salesiáni, že je třeba posílat ta organizace SADBA. Tak třeba ví, že ti dobrovolníci mají nějakou přípravu a že by neposlali dobrovolníka, který by se neověřil, který by prostě neměl ty schopnosti, které oni potřebují.

T: Teď se už vrátíme do ČR. Změnil se tvůj život po tvém návratu? Vnímáš si, že se změnil?

R7: Přemýšlím (*odmlka*). Tak určitě to jako význam mělo. Že si člověk přehodnotí hodnotový žebříček. Jednoznačně. To si člověk přehodnotí, že některé věci nejsou tak důležité. Má na Evropu úplně jináčí náhled nebo na ČR. To bych řekl takové dva největší přínosy

T: Je něco co bys řekl, že ti dobrovolnictví dalo?

R7: Trošku už jsem o tom mluvil. Ale třeba nové přátele, třeba, které tam mám. Že se tam třeba těším, že se tam někdy podívám znova. (*přemýšlí*) Mě to dalo docela dost. Člověk je třeba i takový otevřenější. I pracovní zkušenost, já jsem před tím na celý úvazek nepracoval. Rozmluvil jsem se anglicky. Já když jsem tam jel jsem nebyl úplně

na, neměl jsem úplně 100% angličtinu, což nebylo úplně nejlepší a pak jsem byl úplně v pohodě. Tak třeba taková praktičtější věc.

T: Působils potom jako dobrovolník, když ses vrátil?

R7: Jo věnuju se přípravě dalších dobrovolníků. To je taky takový druh dobrovolné služby. Ale už jsem nikam nejel.

T: A poslední otázka, bylo něco, co ti chybělo ze strany organizace, co bys uvítal, co bys změnil?

R7: (*přemýšlí*) Ty jo počkej. Ty negativní věci člověk zapomíná. (*odmlka*) Já nic nevím, nic mě nenapadá.

To se třeba týká té přípravy, člověk si říká, že to nemuselo trvat celý rok, třeba po kratší dobu a intenzivněji, ale to přináší výhody i nevýhody, nejde říct, že je to lepší nebo horší, tak to je jedna možnost, ale spíš mi přišlo, některé věci šlo dělat jinak, ale sám bych nebyl schopný říci, co je lepší, spíš by to bylo jiné.

Asi nevím, nenapadá mě...